JAVA-BODE.

...UWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1860. Woensdag, 12 September. N°. 73.

...eau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasaroean* bij ...WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. RUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij L. KOLLMAN en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

...half jaar voor *Batavia* .... f 12,50.
» » » *Java* .... » 15,—.
» » » *Buitenbezittingen* .... » 17,50.
» » » *Nederland* .... » 22,50.
...betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

...deze Courant behooren twee
BIJVOEGSELS.

ADVERTENTIEN.

...wd.

F. T. STEINBUCH,
en
C. D. INGRAM.

...a, 6 *September* 1860.
... Kennisgave. (2795)

...oedig bevallen van eenen welgeschapen ZOON,
... *Gout* geb. *Nolten*.
... SOERAKARTA. 31 Augustus 1860. (2817)

...n van een' ZOON, J. *W. Termijtelen*, geboren

... *Fort Generaal van den Bosch* 31 Julij. (2822

...n van een' welgeschapen ZOON, de Echtge-

G. C. E. MOESMAN.

...tember 1860. (2775)

...n 19 Julij 1860, overleed nabij Leeuwarden, ...efde broeder *Amelius, Martinus, Simon*, luite-...zee 2de klasse, in den ouderdom van ruim 27

P. C. SIMON.

...en 18den Augustus 1860, overleed te Batavia, ...iefde echtgenoot, de heer *C. L. Houthuijsen*, ...r der Landen Pondok Gedeh c. a.

Wed. C. L. HOUTHUIJSEN.
Geb. Jkvr. *H. S. G. A. van den Bosch*.

... overleed in den jeudigen leeftijd van 26 jaren, ...liefde Echtgenoote *A. P. Dutrieux*, mij nalaten-... jeugdige kinderen, te jong om dit groot ver-...unnen beffesen.

C. L. GERRITS.

...OEAN, 30 Augustus 1860. (2776)

... jongste mailboot van Java, gewerd mij het smar-...rigt van het overlijden te Samarang, op den ...gustus a.c., na een langdurig lijden, van mij-...elden zoon *F. G. Meis*, 1ste Luitenant der In-..., laatstelijk adjudant bij den Generaal-majoor, ...dant der 2de Militaire afdeeling op Java.

A. MEIS.

...g, 2 September 1860. (2802)

...en 20sten Julij laatstleden overleed te Rotterdam ...achte en innig geliefde vader en Behuwd vader, ...r *A. de Haan*, in den ouderdom van ruim 67 Jaren.

H. M. N. DE HAAN.
H. E. DE HAAN.
geb, *Martens*,

...ANG, PAMANOEKAN en TJIASSEM LANDEN.
6 September 1860,
...e kennisgeving (2784)

...p 1 Augustus 1860, is alhier overleden onze ...zuster en behuwdzuster, *Juliette, Emma, In't Veld*, ...ouderdom van 16 jaren.

A. S. WARMOLTS,
E. F. WAMOLTS,

...VIA, 7 *September* 1860. *In't Veld*.

...smartelijk lijden van ruim zeven maanden ...p heden de echtgenoote van

H. LASTDRAGER.

...AVIA, 11 Sept. 1860.
...ene Kennisgave. (2834)

JAPANSCHE GOEDEREN.

Op de Vendutie van Donderdag, den 13den September 1860,

zullen de Ondergeteekenden publiek verkoopen:

100 kisten inh. 1000 doz. JAPANSCHE KOPJES en SCHOTELTJES, waaronder gevlochtene en verlakte, (uitgezocht)
100 id. VERLAKTE PRESENTEERBLADEN.
10 id. id. HOMBERDOOZEN.
29 id. id. FIESJESDOOZEN.
4 id. id. LEPELDOOZEN.
13 id. id. PAPIERDOOZEN.
44 id. id. THEEBLADEN.
13 id. id. JUWEELDOOZEN.
17 id. id. SNUIFDOOZEN.
94 PAREN SCHUTSELS.
1175 STUKS NACHTSPIEGELS.
1000 BEZEMS.
100 Stukjes JAPANSCHE ZIJDE.
4 kisten SIGAREN DOOZEN en dito ZAKJES.
26 id. BEDAK en TANDPOEDER.
~~225 id. SOIJA.~~

Twee fraai bewerkte Bronzen Standaards.

Twee dagen te voren te bezigtigen.

(2766) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Donderdag den 13den September 1860,
wegens vertrek,
TEN HUIZE VAN DEN WELEDGESTR. HEER **F. H. W. van de Velde**, op KEBON SIRIE,
door

Gebrs. Roselje & Co.

van eenen NETTEN en wel geconserveerden

INBOEDEL,

bestaande uit:

Een massief Mahonyhouten Ameublement bekleed met Leder,
do. Tafels, Consoles, Etagères, Kasten, Toilet, Speeltafels, Knapen, Ledikanten, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Eet- en Thee-Serviesen, etc.,

wijders:

Rijtuigen

waaronder eene nog zoo goed als nieuwe

MILORD,

4 Spannen fraaije en hardloopende Paarden,
TUIGEN etc., etc (2796)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 14den dezer bij J. Brown, zal nog worden verkocht:

Eenige meubels, Ledikanten, Tafels, enz,

WAGENS, PAARDEN,

GOUD IN STAVEN EN STOFGOUD, HOROLOGIEN, ARABISCHE GOM, JAPANSCHE STELLEN VOOR TIFFENS MET EN ZONDER DOOZEN. (2847)

VENDUTIE

Op Vrijdag den 14 September,
voor de toko van

J. Brown.

BOTER. KAAZEN. HAMMEN,

DRANKEN,

ROODE- EN PORTWIJN, SHERRY EN MADERA,

DIVERSE PROVISIEN

in Blikken,

IJzer- en Glaswerk, Lampbollen, Glazen voor slaap kamer, dienende ook voor illuminatien, Lampbollen, Klokken, Vogelzaad in fleesschen, Roodevisch van Makassar, Kaijoepoetie- en Haarlemmer olie, Biscuits in Blikken, Suiker in Mandjes van 40 ponden, Geel Oker in Vaten, Nieuw en Sterk gemaakte dubbele Deuren en Vengsters van Jattie Hout, een Gras Snijder, Een IJzer Pomp, Een groote IJzer Brand waarborg Kast, een groot aantal Spiegels Kamer Stellen, Tafel Serviezen, Persische Vruchten, Codlever en Castor Olie, etc., etc. (2799)

VENDUTIE

uithoofde van vertrek:
op Maandag den 17den September,
ten huize van den Heer **G. Kinder**, op
Parapattan, door
GEBROEDERS ROSELJE & Co.,
van 5 spannen perfecte

WAGENPAARDEN,

waaronder:
Een span groote Preangers,
een te **Dresden** vervaardigde ruime

VIS-à-VIS,

Een MILORD van Oudart, Een kinder VIS-à-VIS
op Engelsche **Veeren, Tuigen, Stalgereedschappen, Waterkar, Dispens** en **Keukengereedschappen.**

Vier Melkgevende Koeijen,
van Bengaalsch ras
voorts:
Van **Huismeubilair, Rottingmatten, Hang- en Tafellampen, Spiegels, Schilderijen.**

Drie levensgroote Gipsenbeelden
(Salon-ornamenten).

Eene uitmuntende PIANO
van Collard en Collard.

Een geheel compleet en overeenstemmend **SALON AMEUBLEMENT** van Palisander hout waarbij **Consoles, Etagere Kasten, Speeltafels,** enz.
Een **BOUDOIR AMEUBLEMENT** van **purper satijn, Mahoniehouten boekenkasten,** een **Mahoniehouten schrijflessenaar.**
Europeesche Ledikanten met **springveer matrassen, IJzeren kinderledikanten.**
Twee groote Etentafels, Buffet, Waschtafels, Psyché, Kleerkasten, Serviesen, Pleet en keurig Kristalwerk, en alles wat tot een geheel compleeten inboedel behoort.
Zondag den 16den September te bezigtigen. (2808)

VENDUTIE

Maandag, 17 September 1860,
voor het Commissiehuis van

Van Slooten, Morgan & Co.,

van

DIVERSE LIJNWADEN,

IJzerwerken,

ENGELSCH BIER,

diverse afbraak en een Praauw groot 12 koijangs.

(2843)

Vendutie

op Dingsdag den 18den September 1860,
wegens vertrek,
ten huize van Mevrouw de Wed. **B. H. P. Hoola van Nooten,** in Gang-Scott,
door

GEBRS. ROSELJE & Co.,

van eenen netten en wel onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit:

CANAPÉS, FAUTEUILS, STOELEN, diverse TAFELS, KASTEN, CONSOLES, LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, LAMPEN, eene voor dit klimaat vervaardigde

PIANO,

een séraphine Orgel, etc., etc.

Wijders

Paarden, Rijtuigen, Martevanen. enz.
Maandag te voren te bezigtigen. (2839)

VENDUTIE

Dingsdag, den 18den September,
à 4 pCt. Vendusalaris
voor het Pakhuis van

B. ANDREAS & CO.,

op de Groote Rivier door

J. SPEET,

van eene groote partij

DIVERSE IJZERWERKEN

en

GEREEDSCHAPPEN,

JACONETS, SPEELGOED, SARONGS, IJZEREN en KOPEREN DEURSLOTEN, ENGELSCHE WAGENVEEREN en ASSEN, LOODWIT, WAGENPASSEMENT, LANTAARNS,
fraaije MUZIEKDOOZEN,
en eene menigte andere ARTIKELEN. (2831)

Hout-Vendutie

op Woensdag 19 September,
op het
Heemradenplein,
door

CASSALETTE & CO.,

van

BALKEN,

DOLKEN, RIBBEN, EN DUIGEN.

(2851)

VENDUTIE

op Woensdag den 19 September 1860,
ten huize van den HoogEdel Gestr. Heer
J. W. J. PIPER,
majoor der Infanterie te Weltevreden,
door

van Riet en ter Gouw,

van eenen netten en wel geconserveerden

INBOEDEL,

bestaande uit:

Canapés, Fauteuils, Stoelen, Consoles, Tafels, Kasten, Ledikanten, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Pendules, Pleet-, Kristal- en Glaswerk,

voorts:

een weinig gebruikte **Vis-à-Vis**, een span **Macassaarsche Paarden** en een goed gedresseerd **Rijpaard.** (2854)

VERKOOP

VAN EENEN HOUTZAAGMOLEN.

Op eenen nader te bepalen dag in de maand *November* aanstaande, zal op publieke veiling alhier worden verkocht:

EEN HOUTZAAGMOLEN-ETABLISSEMENT.

gelegen te Palembang aan de rivier Moesin,

BESTAANDE UIT:

Een stuk grond van 2212 □ roeden, waarop: een Molengebouw van twee steensmuur met pannen gedekt, hebbende eene lengte van 70 voeten bij 36$^{1}/_{2}$ voet breedte en 20$^{1}/_{2}$ voet hoogte.
Een in het molengebouw in werking zijnde Stoom-Zaagtoestel van 16 paardenkrachten, afkomstig uit de fabriek van den Heer Baijer te *Soerabaija*, met daarbij behoorende veldsmederij en gereedschappen;
Een kleine Zaagtoestel met Circulair Zagen;
Een woonhuis van planken met steenen bijgebouwen, met pannen gedekt.
Twee woningen voor den Ingenieur en Mandoor, van planken met pannen gedekt;
Diverse Werk- en Houtlootsen en verdere Inventaris, eene hoeveelheid van p. m. 2400 BALKEN van verschillende dimensien en soorten, liggende op het Etablissement.
Nadere informatiën zijn te bekomen te *Palembang* bij den Heer O. E. HEIJDORN
en te *Batavia* bij de firma
(2789) CASSALETTE & Co.

Op een nader te bepalen dag in het begin der volgende maand, zal door de ondergeteekenden op publieke **Vendutie** worden verkocht, de Engelsche bark

JULIET ERSKINE,

groot 277 tonnen, met deszelfs inventaris, alsmede de **geheele lading** bestaande uit circa ***12000 Singapore planken.***
(2795) JOHN PRYCE & Co.

Brandon & Co.

Hebben ontvangen;
Een groote partij nieuw model

BENGAALSCHE HOEDEN

en

SOLA HATS.

(2841)

De ondergeteekende heeft nog een groot aantal dozijnen zoo wel in fusten van de gerenomeerde
(ROODE ETIQUETTEN.)
MAAGVERSTERKENDE PALE ALE,
van Muir.
(2806) J. BROWN.

Ontvangen:

VERSCHE HAM

en

ZOETEMELKSCHE KAAS.

TIO TJIANG HIANG
(2812) *Passar Baroe*

SCHOTSCHE PLAIDS,

op nieuw voorradig bij
BRANDON & Co.
(2842) *Op Rijswijk en in de Stad.*

Met de **Mailstoomer** van S
en de **Jedo** van Australie o
eene aanzienlijke hoeveelheid

ENGELSCHE GOUDEN SOVEREIG

welke thans voor MAIL-REIZIGERS te
prijs te bekomen zijn, bij
2826) J. S

Commissiehu

VAN

J. SPEET.

De ondergeteekende heeft in Commissie ont
Een groot Factuur

PRACHTIGE SPIEGELS EN SCHILD
Vergulde Penant Tafels
Marmeren bladen, enz.

De Spiegels en de groote Schilderijen zijn allen van vergulde Supports.
De meeste Schilderijen zijn alle nieuwe S waarbij eenige aller fraaiste gravures uit de B geschiedenis.
Dit Factuur dat de ondergeteekende uit de hand in Commissie heeft, wordt verkocht te tuurs waarde, waar alleen een Commissie bij b dat de Prijzen ongeloofelijk laag zijn; ook is gepakt:

Een Factuur

Mahonijhouten Meubel

Alle deze Artikelen zijn in het boven Locaal te de **Javasche-Bank** te bezigtigen.

Bij de ondergeteekenden verkrijgba

Echt Amerikaansch **Imitatie Leder.**
Fijne **Wollen Damast.**
Wagenveeren en **Assen.**

PORTWIJN, MADEI

op fust en afgetapt.

FIJNE COGNAC.

WITTE STOOMSUIK

in mandjes voor huiselijk gebruik.
(2846) VAN SLOOTEN, MORGAN

In den loop dezer maand, op een nader palen dag, zal de ondergeteekend publiek verkoopen:

HET ERFPACHT RE

van een stuk grond genaamd
Pekoelonan of Louise O
gelegen op het land ***Bergzicht*** in het wes tier der Bataviasche Ommelanden, bebouwd goed woonhuis en bijgebouwen, Buffelkraal, Meubelen en verdere inventaris worden tege in den verkoop begrepen.
zijnde inmiddels uit de hand te koop.
Nadere informatiën bij
(2832) J. SPE

Gouvernemen

LOGEMENT,

te Cheribon.

De Ondergeteekende heeft de eer aan He zagvoerders van schepen en het verder reize bliek bekend te maken, dat het Gouverneme ment thans is verplaatst in een fraai en nieuw in de Stad, tegen over het Residentie huis, Haven-Kantoor en de Factorij der Nederl. maatschappij.
Dit Logement beveelt zich aan door zijne en luchtige ligging, alsmede een mooi gezigt op eene goede tafel, zindelijke en beleefde kan men rekenen.
Bij aankomst van Heeren gezagvoerders Haven-boom zal er een bediende van den L houder met een kaartje aanwezig zijn.
Ook blijft zich de Logementhouder bij voo belasten met Scheeps-leverantien voor dagelijk versching op reis.
De Gouvernements-Logeme
(2734) A. HI

Pas Ontvangen:

BENGAALSCHE

CHITZE

bij
(2850) J. BRO

Avec la permission de Mr. le Résident.

...ue Olympique de Paris.

...NT DERNIÈRE REPRÉSENTATION,
...UR LE TANAH LAPANG GLODOK.

...rcredi, 12 Septembre 1860.

...DES PLACES: Les Premières f 2,—.
„ Secondes „ 1,—.
„ Troisièmes „ 0,50.

...cieteit de Harmonie.

STAFMUZIJK.

...p Donderdag den 13 dezer.

Namens de Directie:
De Secretaris,
E. JEEKEL.

...AVIASCHE SCHOUWBURG.

...et toestemming van den Heer Resident.

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL

...ectie van den Heer **A. C. van der Roest,**

...Maandag 17 September 1860

des avonds ten 8 ure.

...ur of zestien jaren later,
...TOONEELSPEL in twee bedrijven,
ten stotte:

...e Amsterdamsche Kermis
of de
...ermarkt op Maandag avond.
VAUDEVILLE IN EEN BEDRIJF.

...ntrée f 2.50, kinderen f 1.—

...irectie, met dankbaarheid de op haar betrek-...bende annonce voorkomende in het Handelsblad *...ugustus* ll. gelezen hebbende, vleit zich met ...ijke opkomst vereerd te zien.

A. C. VAN DER ROEST,
Directeur.

...)

...OSPECTUS EENER GELD-LOTERIJ,
groot f 100,000.—

TEN BEHOEVE VAN DEN

...AMARANGSCHEN SCHOUWBURG.

...rectie van den Samarangschen Schouwburg ...t einde door het Gouvernement behoorlijk ...d, stellen zich voor het houden eener GELD-... groot **f 100,000.— (Een honderd dui-...lden).**

...oelde Loterij zal bestaan uit een getal van ...oten, zijnde het kostende van ieder Lot gesteld ...0.—

...Loten zullen verdeeld zijn in KWARTEN, en ... Heele, Halve of Kwartloten verkrijgbaar zijn. ... gemelde Loterij zullen zich bevinden de ...lgende Prijzen, als:

... prijs van	**f 40,000.—**
„ „	**„ 20,000.—**
„ „	**„ 10,000.—**
„ „	**„ 5,000.—**
„ „	**„ 3,000—**
„ „	**„ 2,000.—**
„ „	**„ 1,500.—**
„ „	**„ 1,000—**
„ „	**„ 600.—**
„ „	**„ 400.—**
...en twintig Prijzen ieder van **f 300.—** . . .	**„ 7,500.—**
... en twintig Prijzen ieder van **f 200.—** . . .	**„ 5,000.—**
...e Premien ieder van **f 2,000.—** ...or het eerst en laatst uitgetrok-...en wordend Nummer. . . .	**„ 4,000.—**
	f 100,000.—

...ot, dan wel ½ of ¼ gedeelte van hetzelve, is ...aar bij den Heer C. VON BORNEMANN te Sa-... (aanvragen franco.).

...de Loten, dan wel onderdeelen derzelve, zul-... anders dan tegen dadelijke betaling kunnen ...verkregen.

...ekking dezer Loterij zal in het openbaar op de ... gebruikelijke wijze, ten overstaan van eenen ...plaats hebben op den 24sten December aanstaande, ...okaal van den Schouwburg.

...ens acht dagen nadat de trekking dezer Loterij ...afgeloopen, zullen de houders der Loten of ...erdeelen, waarop prijzen bij de trekking zijn ...over de hun aankomende gelden bij den Heer ...ORNEMANN te Samarang, kunnen beschikken, ... korting van Twintig ten Honderd ten be-... den Samarangschen Schouwburg.

... onverhoopt op het tijdstip voor de trekking ...et getal van **1000** Loten niet geheel zal zijn ...and gezet, zal evenwel de trekking der Loterij ...uden, met dien verstande nogtans, dat het ...ieder der gestelde Prijzen en Premien, eene ...etal niet genomen Loten geevenredigde ver-...zal ondergaan.

..., den 9den Augustus 1860.

Namens de Directie van den
SAMARANGSCHEN SCHOUBURG:
De Secretaris,
W. R. SEVERING.

SAMARANGSCHE

SCHOUWBURG-LOTERIJ.

Heele, Halve en Kwartloten
verkrijgbaar bij
F. H. TIEDEMAN.
Ten kantore der N. I. Escompto Maatschappij.

(2816)

SAMARANGSCHE-SCHOUWBURG LOTERIJ.
Heele, Halve en Kwartloten,
te bekomen ten Kantore van
M. BLOK & Co.
(2823) te *Cheribon.*

LAUW ENGLAM,

heeft de eer het geachte publiek van Batavia en Omstreken kennis te geven, dat hij binnen weinige dagen

een gezelschap Waijangspelers van China verwacht,

welk gezelschap gedurende vier maanden hun Waijangspel ter dezer hoofdplaats op Glodok zullen vertoonen.

De dag der opening zal nader door hem worden bekend gemaakt. (2813)

Bij Gebrs. VEIT,

Verkrijgbaar:

versch Hollandsch

GEZOUTEN VLEESCH.

groene en graauwe

ERWTEN.

Haantjes en Valk BIER.
Malaga en Alicante WIJN.

puike groote HAMMEN.

enz., enz. (2800)

De ondergeteekende heeft pas ontvangen:
(met het schip AZIA.)

50 kisten

ECHTE MANDARINE GEMBER.

(2805) J. BROWN.

Lees Hier!

De Ondergeteekenden hebben juist ontvangen

EENIGE

AMERIKAANSCHE RONTOKS,

met **Ebarbeur**, met of zonder **Manège**, werkende met **paarden** of **buffels**.

Men kan deze MACHINEN dagelijks in hunne fabriek zien werken.

(2773) E. CHAULAN, DEELEMAN & Co.

De ondergeteekende is ruim voorzien van

ALLSOPS BIER,

op fusten.

Kannen en flesschen Jeffreijs Pale ale en Barclaijs Porter.

(2807) J. BROWN.

Pas ontvangen:

Chineesche

UITTREK-STOELEN,

(zoogenaamde Luijers),
geschikt voor Land-mailreizigers.

(2833) CASSALETTE & Co.

PIANINO'S

uit de FABRIEK van

J. F. CUIJPERS

TE

's Gravenhage,

van 7 Octaaf, met metalen Zangbodems, expresselijk voor dit klimaat vervaardigd,
bij
(2848) ABEELEN, DENNISON & Co.

Bij de Ondergeteekenden is per diverse Schepen onder anderen Ontvangen en Ontpakt:

een prachtig factuur

MEUBELEN

van **Mahonij- en Ebbenhout,** als:

STELLEN MEUBELEN met satijn, popeline, fluweel en leder bekleed;
CONSOLES en TAFELS met marmeren bladen,
SPIEGEL-, KLEEDER-, LINNEN en BOEKEN-KASTEN, SECRETAIRE en ÉTAGÈRE KASTEN;
BUFFETS met marmeren bladen in soorten;
KNAPEN met marmeren bladen;
SPEELTAFELS, WERKTAFELS, WASCHTAFELS, en ETENSTAFELS;
BUREAUX-MINISTRE & BUBEAUX-STOELEN,
DAMES SCHRIJFTAFELS;
PSYCHÉS;
NACHTTAFELS & BIDETS;
KAPSTOKKEN & SCHUTSELS enz., enz.

Voorts:

Schilderijen en Spiegels,

Médaillon en andere Schilderijen in olieverw;
1 PIANO MÉCANIQUE;

PIANO'S VAN BERDEN,

(waarvan zij geregelde aanvoeren ontvangen);
BRANDKASTEN;
COPIËERPERSEN, SCHRIJFCASSETTES, REGISTERS, NOTITIEBOEKJES en AGENDA'S;

Een prachtig factuur Bronswerk,

BRONZEN STATUES en STATUETTES;
PENDULES met bijbehoorende Coupes of Statuettes, als: Annibal, Genie de la peinture, Pandore, Marc Aurèle, Amour et Fidélité, Pascal Scipion, Art Etrusque,
KEURIGE BRONZEN MODERATEURLAMPEN, NACHTUURWERKEN, enz. enz.

Een factuur TAPIJTWERK, als:

VOETEN- EN KANAPÉ KUSSENS, KARPETTEN, ALCATIEVEN EN TAFELKLEEDEN;

Verder:

1 FACTUUR BORSTELWERK en KAMMEN, FLACONS, TOONEELKIJKERS, BRILLEN en PINCE-NEZ,
1 FACTUUR PLEETWERK:

PARFUMERIEN,

waaronder VINAIGRE de BULLY.

Diverse Dranken als:

WIJN op FUST	Panillac Medoc.
	St. Christoly.
	St. Estèphe.
	Cantemerle.
WIJN in kisten van 4 doz. diverse merken.	
WIJN „ „ „ 48/2 fl.	
FIJNE WIJNEN, als:	Brannes-Mouton,
	Pontet Cannet,
	Chateau Latour,
	Chateau La Rose,
	Desmirail, enz., enz.
BOURGOGNE;	
CHAMPAGNE, als:	Jacquesson,
	Irroy,
	Echte Ve. Cliquot,
	Carte Blanche,
	Rouge Mousseux,
	Duc de Montebello.

RHIJNWIJNEN, in diverse merken.
STEINWIJN, in boxbottels,
COGNAC, John Alberty,
Otard Dupuy,
Léon Martin,
Jn. Alberty op fust,
HOLLANDSCHE LIKEUREN, ABSINTHE en KIRSCHWASSER,
HAANTJES-, LANS- en andere BIERSOORTEN.

PROVISIEN.

Alle soorten van **Hollandsche provisien;**
Fransche Provisiën, waaronder:
SARDINES, PETITS POIS, CHAMPIGNONS, CELÉRI AU JUS, JULIENNES, CAISSES PROVISION ASSORTIS,
FRUITS AU JUS en à l'eau de vie van Teyssonneau, GELEES en MARMELADES, PRUNES d'ENTE,
benevens diverse andere artikelen meer.

(2821) **CASSELETTE & Co.**

Hollandsche Verglaasde

MUURTEGELTJES.

Wit en Gebloemd & Gecouleurd.

Rood Siccatif

om roode Vloersteenen een fraai VERNIS te geven.

Bij

(2828) J. SPEET.

DELICIEUSE

STEINWEIN,

in boxbottels.

(2852) CASSALETTE EN Co.

Echte

KAMFERHOUTEN KOFFERS,

met Koperen Sloten en Sleutels

tot zeer voordeelige prijs, te bekomen bij

(2843) BRANDON & Co.

FRAAIJE PALEMBANGSCHE

ROTTING MATTEN

in verschillende dimensien, bij

(2830) J. SPEET.

Op Bestelling:

Puike Roode Vischjes

EN

ECHTE HAAROLIE.

W. EEKHOUT & Co.

(2836) *Macassar.*

ZUIVER SIDNEY BLADGOUD

100 Touch.

800 REAAL FIJN AUSTRALIE GOUD,

in Bladen te bekomen bij

(2827) J. SPEET.

Verkrijgbaar bij:

GEBRS. BEIJNON.

Alle soorten van

Hollandsche en Fransche

PROVISIEN.

Roode Wijnen in kisten à 4 dz. van diverse merken.
Fijne do. „ „ „ 1 „ „ „
Rijnwijnen in kisten à 4 en à 1 dz. van diverse merken.
Madeira–, Port– en Muscaatwijn, 1ste soort.
Champagne van Ve. Cliquot, Lelegard, Mumm en Chanvine.
Pale Ale, Porter– en Haantjesbier van Rendorp.
Cognac, fine– en old Champagne (vieux).
Witte Barcelona Brandewijn, diverse Holl. Liqueuren van Focking, Rins-maag- en Pomm. Bitter.
Genever AVH., Pers. Scheraswijn, Fransche Siropen, Wijnazijn, Sla-olie, Jap. Soija in potjes

PUIKE BOTER,

(Merk Groenlak.)

FRANSCHE VRUCHTEN OP BRAND. en WATER v. *Teijssonneau.*

PUIKE MANN. SIGAREN

No. 2. (Gewoon- & hav. model)
Bessengenever en Bessensap.
Holl. Bloemmeel van de Maatsch. de Korenschoof in blikken à 30 ℔.
Mann., Jap. en Rotting Sigaarkokkers.
Tuinscharen, IJzergaas in rollen beschildert met Landschappen, Vliegendeksels van ijzer draad.
Metronômes van Moetzel en diverse andere artikelen meer. (2844)

ARROWROOT,

in blikken van 10 pond.

(2849) ABEELEN, DENNISON & Co.

De Heer **E. M. NAHAPIET** heeft van af heden

mijne Generale Procuratie.

(2772) G. NAHAPIET.

BATAVIA, 7 September 1860.

Een genees-, heel- en verloskundige,

zoekt eene standplaats alwaar tevens gelegenheid is tot waarneming van eenige administratie of directie.

Adres *franco* s. v. p. spoedig Letter x + ij bureau van dit blad. (2782)

Wordt gevraagd:

Een **bekwaam Boekdrukker** (Inlander of Chinees.)
Twee „ **Letterzetters.**

Adres met *franco brieven* bij

W. EEKHOUT & Co.

(2837) *Macasser.*

Gevraagd:

EEN SCHEEPS GEZAGVOERDER

voor het Stoomvaartuig Tjitarum.

(2810)

Een **Scheepskapitein** op de kust gevaren hebbende en thans buiten betrekking, zoekt eene herplaatsing.

Adres franco Lett. **C.** bureau *Java-Bode.*

(2779)

Men vraagt **uit de hand te koopen,** een land van eenige uitgebreidheid. Adres Lett. Z. bij den Boekhandelaar

(2840) H. H. VAN DORP.

TE HUUR **Twee huizen** op

Pra Brasseoe.

Te bevragen bij den heer

(2792) C. NOORDHOORN.

HOLLOWAY'S ZALF EN PILLEN.

De Inwoners van Java zijn zeer blootgesteld aan rhumatiek vooral in het regenachtige en koude jaargetijde. Holloway's Zalf is dan een schat die men onmogelijk te hoog waarderen kan. De te zamengetrokkene gewrichten goed ingewreven met deze doordringende Zalf herkrijgen spoedig derzelver vroegere buigzaamheid, en de pijn en ontsteking welke met eene gevaarlijke rhumatiek altijd gepaard gaan, worden onveranderlijk door dezelve verligt. Zelfs in gevallen waarin de ledematen gedeeltelijk krachteloos geworden waren hebben ze hunne bewegingskrachten en oorspronkelijke sterkte herkregen. Zenuwziekten, Tic-douloureux, en alle andere ongesteldheden van het zenuwgestel worden met dezelfde gemakkelijkheid door deze beide middelen genezen. De Pillen, door derzelver regtstreeksche werking op alle afzonderingen der vochten en door deze op het bloed, zijn eenen edelen hulpgenoot voor de Zalf.

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 3. — *f* 5 —.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
„ Banjoemaas „ M. S. Cheriman.
„ Soeracarta „ W. Veldman.
„ Djocjocarta „ Buijn & Co.
„ Salatiga „ F. Knuthoffer.
„ Tagal „ Wed. Dort.
„ Cheribon „ W. Galistan.
„ Cheribon „ M. Blok en Co. (2769)
„ Samarang „ H. L. Lijnn en Co.
de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman en Co.

Nederlandsch-Indische

Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij.

Hoezeer bij art. 13 der Statuten van opgenoemde Maatschappij het maximum van Verzekering op één Leven is bepaald, op **Vijf-en-twintig duizend Gulden,** heeft het Bestuur bij den aanvang voorzigtigheidshalve zich slechts bepaald tot een bedrag van **TIEN DUIZEND GULDEN** voor **KAPITAAL BIJ OVERLIJDEN,** en het meerdere aangenomen in Weduwe pensioen- en Weezenfonds tot een bedrag van gelijkstaande premie voor de resterende VIJFTIEN DUIZEND GULDEN.

Met oog op de belangrijke toename van Levens-Verzekeringen, (thans ***f* 929,022**) heeft het Bestuur in zijne vergadering van 7 September besloten het cijfer van TIEN DUIZEND GULDEN, veilig te kunnen brengen op **VIJFTIEN DUIZEND GULDEN** voor **KAPITAAL BIJ OVERLIJDEN,** om alzoo allengskens in verhouding tot de uitbreiding der werkkring te geraken tot het bij de Statuten bepaald maximum, van welk besluit de Ondergeteekende de eer heeft kennis te geven, zoowel voor Contribuanten, welke hunne verzekering willen verhoogen of verwisselen, als voor hen welke een kontrakt wenschen aan te gaan.

De Directeur der Maatschappij voornoemd,

(2811) C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.

TO SUGAR PLANTER

and others

GEORGE FLETCH

Engineer and Sugar Millma
Famham place Gravel La
Southwark London.

Begs respectfully to call the attention of Pro Attorneys and managers of Estates, and all th are in any way connected with the Manufa Sugar, to the great strength and superiority steam Engines, Sugar Mills, Juice pumps, C megass Carriers, steam Clarifiers, Simonering Wrought and Cast Iron Sugar Pans, Steam of all Kinds, Mill Gearing and water wheels o in general use, and especially to his Heavy sl ded Sugar Mill, capable of extracting from 6 ℘ Cent of Juice out of the cane, of which is the sole Inventor having introduced it in Island of Cuba in the Year 1837 (in which has had many years Experience as a Colonial since when it has been in general request in tish, Danish, Spanish and Portuguise Coloni has given very great satisfaction, and having wards of twenty years practical experience in nery for Sugar Estates, begs to state; that an he may be favoured with, will be executed in manlike and proper way.

G. F. begs to remark; that his Machinery appear cheap at first sight, but when *weight,* and quality of workmanship are taken in to ration, it will be found cheaper ℘ Ton th other maker, and he further begs to remark; those, who have had any practical experience o nery for Sugar Estates are well aware of the and serious losses that have arisen frequentl cheap and Defective Machinery, hence the des of having strong effective and well adapted Mac „such as G. F. is in the habit of supplying numerous Friends in the before mentioned pla Conclusion and Considering the importance of t ject G. F. thinks it very proper here to rema he makes it a general rule to finish everything Manufactory not leaving anything to be done Estate Excepting the Erection.

Communications addressed direct, or through Merchants will receive prompt attention.

GEORGE FLETCHER

Engineer and Sugur Mill Manufacture Famha Gravel Lane Southwark London.

PRICES OF ENGINES AND BOILER

1st *June*

High Pressure.				Boilers.		
Description.	Horse Power.	Diam. of Cylinder.	Length of Stroke.	Diam.	Length.	Number of Tubes.
		"	' "	' "	' "	
Diagonal....	12	12	2—6	4—9	18—0	1 Flue.
„	14	13	2—6	5—0	22—0	1 „
„	18	15	3—0	5—6	27—0	1 „
„	25	17	3—0	5—9	27—0	2 „
„	30	18	3—6	6—0	30—0	2 „
Column	30	18½	3—6	6—0	30—0	2 „
Diagonal....	35	20½	3—6	Two 5—9	25—0	2 „
Oscillator ...	35	20½	3—4	Two 5—9	25—0	2 „
Column......	40	22	4—0	Two 5—9	26—0	2 „
„	50	24	4—0	Two 6—0	30—0	2 „

Sug ar Mills.

Horse Power.	Rollers.		Bearings of Top Roll.		Description of Gearing.	Price.
	Diam.	Length.	Diam.	Length.		
	"	"	"	"		£
12	22	42	7½	9½		415
14	24	48	8¼	11½	Single.	600
18	24	54	9	11½	Compound.	650
18	26	54	9¼	11	„	700
25	26	60	9½	12¼	„	750
30	28	60	10½	14¾	„	950
35	28	66	10½	14¾	„	1060
40	28	72	10½	14¾	„	1120
50	30	72	11	15	„	1250

Packed and delivered for Shipment in the Docks in London less 5 ℘cent Discount

---

Debiteuren en Crediteuren in den bo wijlen de heer *C. L. Houthuijsen*, directeur de PONDOK GEDEH c. a., worden verzocht dagen betaling of franco opgave te doen aa den geass. Executeur

B. V. HOUTHUIJS

Wd.

BATAVIA, 8 September 1860.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
Woensdag, 12 September 1860, N°. 73.

JAPAN.

...fer, History of Japan.
...ch, Illustrations of Japan.
...alles, two Journeys to Japan.
...h, the Japanese empire.
...an's Journal to Japan Loochoo and Pootoo.
...ant, Narrative of the Earl of Elgins Mission
China and Japan, in the years 1857, 1858,
...59, 2 vol with Illustrations.
... Die Expedition in die Seen vor China Ja-
... und Ochotsk, 3 th met ansichte Karten, etc.
...er Curtius, Proeve eener Japansche Spraak-
...nst.

H. M. VAN DORP.

Vertrekkende Personen.

...R. VAN KLEEFF verlaat Java, ge-
...en de WelEd. Heer J. A. C. VAN LEEU-
...m de firma S. B. VAN KLEEFF & Co.
...)

...ar Singapore.

Vertrek van het Stoomschip

...INGIN DER NEDERLANDEN,

...epaald voor de volgende MAANDEN, als:
...EPTEMBER, den 15den.
...OTOBER, „ 15den.
...OVEMBER, „ 15den.
...ECEMBER. „ 15den.
...e inlichtingen te bekomen ten kantore der Ned-
...omboot Maatschappij
...) MACLAINE, WATSON & Co.,
Directeuren.

Directe vaart tusschen Batavia en Soerabaija, vice versa.

VERTREKDAGEN:

Van BATAVIA.
20 September.
30 do.

Van SOERABAIJA.
15 September.
25 do.

Met een verblijf telkens van drie dagen op iedere plaats.

Voor VRACHT en PASSAGE gelieve men zich te vervoegen bij:

MORGAN, MELBOURN & Co., *Batavia.*
MAJOR, MATZEN & Co *Sourabaija.*
(2794)

...OMBOOT OENARANG.

... geregelde vertrek dezer Boot in
...enstemming met andere stoomsche-
...pen is vastgesteld als volgt:
...Batavia naar Samarang en
Soerabaya.
...m 15e en 30e van iedere maand.
...atiën bij
De Agenten,
... LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

DE STOOMBOOT
SAMARANG PACKET,

zal den 21 dezer naar **Palembang via Muntok,** en den 16 dezer naar **Cheribon** vertrekken.

De Agenten.
BUIJS, JACOBSEN & Co.

1 September, 1860. (2771)

STOOMGELEGENHEID.

Naar Bencoelen en Padang 2 maal 24 uren na aankomst der verwacht wordende Landmail.

Nadere informatiën bij
W. CORES DE VRIES.

BATAVIA, den 12 September 1860. (2853)

Naar Samarang.

Wordt vracht en passage aangeboden, met het
Ned. Ind. Barkschip

MARIA HENRIETTE,

Gezagvoerder J. WINTER,
om 24 dezer te vertrekken.

(2814) B. KOPERSMIT & Co.

Nederlandsch Clipperschip
ELECTRA,

Kapt. H. Wegman.

Met bovengenoemd Extra Snelzeilend Campagne Fregatschip, wordt eene uitmuntende gelegenheid aangeboden voor

Passagiers naar Nederland.

Het Schip is speciaal voor den overvoer van Passagiers uitgerust, voorzien van een aantal groote hutten, beddegoed en daarbij behoorend linnen en vermag door deszelfs ruime en luchtige inrigtingen en verdere geriefelijkheden in alle deelen eene bijzondere aanbeveling, varende hetzelve ook eenen geëxamineerden doctor.

Het vertrek zal waarschijnlijk in de tweede helft der maand October plaats hebben.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij FRASER, EATON & Co., te Soerabaija en alhier bij

de Agenten,
(2770) MACLAINE, WATSON & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het snelzeilend
Nederlandsch Campagne Fregatschip

CATHARINA WILHELMINA,

Kapitein P. H. POPKEN,

zijnde voor den overvoer van Passagiers bijzonder aan te bevelen.

Er bevindt zich ook een geëxamineerd geneesheer aan boord.

Dit schip zal tegen einde dezer maand van hier naar Rotterdam vertrekken.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij
de Agenten,
(2777) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Ned. Bark Schip

AZIA,

gevoerd door

kapt. F. MOLENAAR.

Deze bodem uitmuntend ingerigt voor passagiers, zoo wel voor familien als voor enkele personen, voert een medicinae doktor, en zal omstreeks ultimo dezer maand van hier vertrekken.

Adres bij *De Agenten,*
(2804) HAAGER & SCHUURMAN.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Ned. Bark Schip

JACOBA CHRISTINA,

gevoerd door den van ouds bekenden kapitein

F. P. J. JASKI.

Deze bodem uitmuntend ingerigt voor passagiers, zoo wel voor familien als voor enkele personen, voert een medicinae doctor en zal omstreeks ultimo October van hier vertrekken.

Adres bij *De Agenten,*
(2803) HAAGER & SCHUURMAN.

Met het Nederlandsch Schip

ELISABETH,

Kapitein W. C. VEENSTRA, wordt Passage aangeboden naar Nederland.

Deze bodem is voor den overvoer van Passagiers goed ingerigt en zal tegen het einde dezer Maand van hier vertrekken.

Adres bij de *Agenten,*
(2797) J. CEZARD & Co.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den resident van Palembang, P. T. Couperus.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den adsistent-resident van Soerakarta, L. A. Gallé.

Een verlof naar Nederland voor den tijd van zes maanden, aan den havenmeester te Batavia, F. H. W. van de Velde.

Benoemd:

Tot sekretaris der residentie Pekalongan, de sekretaris der residentie Madura L. W. D. Monod de Troideville.

Tot havenmeester te Batavia, de waarnemende havenmeester te Anjer (Bantam) Th. A. C. van Kervel.

Tot kontroleur der inkomende- en uitgaande-regten te Samarang, de ontvangen der inkomende- en uitgaande-regten te Padang, C. Kuhr.

Goedgekeurd:

Dat door den resident van Timor

Is Ontheven:

Eervol, van de vervulling der betrekking van civielen gezaghebber van Beloe (midden Timor) de eerste luitenant der infanterie, militair kommandant te Attapoepoe, G. P. G. Vroom.

Is Opgedragen:

Het civiel gezag over Boloe (midden Timor), aan den eersten luitenant der infanterie L. W. A. Kessler, benoemd militair kommandant te Attapoepoe.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der infanterie A. J. Roljen.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen de kapitein der infanterie F. G. Beckman.

Benoemd:

Tot adjudant van den generaal-majoor, kommandant van de tweede militaire afdeeling op Java, de eerste luitenant-adjudant van het 2de bataillon infanterie C. J. Knoote.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Geplaatst:

Bij de direktie der civiele en militaire geneeskundige dienst van Sumatra's Westkust en Onderhoorigheden, de dirigerend officier van gezondheid der tweede klasse J. Hartzfeld, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Marine Departement.

Belast:

Met de waarneming der betrekking van:

baas-ketelmaker, bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija H. Lemans;

onderbaas-ketelmaker bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija J. van Zwieten;

beiden onlangs uit Nederland aangekomen.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Ter verzending per

Koningin der Nederlanden,

gezagvoerder Lewis, den 15den dezer regtstreeks naar Singapore stoomende, zullen suppletoire brievenpakketten worden gesloten op

Vrijdag den 11den dezer,

des avonds te 8 uren, voor Europa, Britsch-Indie, China, enz., enz.

Transport van koffij in de residentie Soerabaija.

De direkteur der produkten en civiele magazijnen maakt bekend, dat op Dingsdag den 2den October eerstkomende ten burele van den resident van Soerabaija, des voormiddags te 10 uren, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 no. 67) eene openbare uitbesteding zal worden gehouden voor den afvoer van koffij uit de binnenlandsche pakhuizen naar de hoofdplaats Soerabaija, gedurende de jaren 1861 tot en met 1865.

De voorwaarden liggen voor belanghebbenden ter inzage ten residentie kantore voornoemd.

Gegadigden worden verzocht, hunne inschrijvingsbilletten franko en tijdig aan den resident van Soerabaija intezenden en om de uitbesteding bij te wonen, dan wel zich daarbij door gemagtigden te doen vertegenwoordigen.

De direkteur der produkten en civiele magazijnen maakt bekend, dat door den resident van Batavia op een nader door hem te bepalan dag, in de eerste helft van de maand November aanstaande, eene uitbesteding zal worden gehouden voor de leverancie in den loop van het jaar 1862 van verschillende benoodigdheden voor het burgerlijk bouwdepartement.

De voorwaarden waarop deze uitbesteding zal worden gehouden liggen ter inzage op de residentie kantoren te Batavia, Samarang en Soerabaija.

Debiteuren aan het vendu-departement alhier, over de maand Mei jl., worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering van hun debet uiterlijk vóór ultimo dezer ten vendukantore moet geschieden, wanneer zij zich tegen geregtelijk vervolgingen wenschen te vrijwaren.

Berigt voor Zeevarenden.
Consulat Général de France.

Par suite de l'évacuation de Tourane par les forces Franco-Espagnoles, l'article 2 de la déclaration qui, ouvrant au commerce le port de Saïgon, avait maintenu l'état de blocus sur toute la côte de Cochinchine, a été modifié ainsi qu'il suit:

«Le blocus des côtes de la Cochinchine est limité à la partie «des côtes comprise entre le 103ème degré de Longitude, un peu «à l'Est de la pointe Camboge et le 106ème degré de Longitude «près la pointe Vi-naï."

De kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat door Z. M. stoomschip *Merapi,* kommandant kapitein-luitenant-ter *R. P. de Haas,* een rif is ontdekt in *Straat Penoeboe,* met 2½, 1½ en ½ vadem water, waarop gepeild werd:

IJzer rots	Z. 37° 30' O.
Zuidoosthoek van den oostelijken ingang. .	N. 77° 30' O.
Noordoosthoek	N. 72° 30' O.
Zuidwesthoek Penoeboe	N. 23° 0' W.
Eiland Pandan	N. 34° 40' W.
Tandjong Sembilan	N. 86° 0' W.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van Zaturdag jl. worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door den Geassumeerden Executeur Testamentair, in den boedel van wijlen den heer C. L. Houthuijsen.

Door den Testamentaire Executeur, in den boedel van wijlen den arabier Poeloe Abdul Moehie.

VERTREKKENDE PERSONEN.

Chr. Tölken — G. C. Schonck, naar Nederland.

VENDUTIEN.

Op Donderdag 13 September, voor het woonhuis van den heer van de Velde op Kebon Siri door geb Roselje en Co.

en

Voor het kommissiehuis van John Pryce en Co.

Vrijdag 14 September, voor de toko van J. Brown.

Zaturdag 15 September, van Gouvernement suiker.

Op Maandag den 17 September, voor het kommissiehuis van den heer G. Kinder door Gebrs. Roselje & Co.

en

Voor het kommissiehuis van van Slooten Morgan & Co.

Op Dingsdag den 18 September 1860, voor het woonhuis van mevrouw de wed. Hoola van Nooten in Gang Scott, door Gebrs. Roselje & Co.

en

Voor het pakhuis van Andreas, door J. Speet.

Op Woensdag den 19 September, in de Chinesche kamp te Batavia, voor een huis op Tunkangnia, bij executie.

en

Houtvendutie door Cassalette & Co.

Aangekomen Vreemdelingen.

van den 8sten tot en met den 11den September.

HOTEL DER NEDERLANDEN. K. Junius van Hemert, van Singapore. — H. Comlander, van de Reede. — J. Gijsing, van Idem. — J. L. Nierstrass, van Batavia.

JAVA HOTEL. A. J. B. Hordijk, van Soerabaija. — H. Detmers, van Idem. — T. C. de Boer, van Samarang. — T. Nepperus, van Newcastle. — S. Oudschans, van Soerabaija.

HOTEL WILLEM II, Peters, van Tagal.

HOTEL DES INDES. I. M. Toeroop, van Padang.—Guijot en Echtgenoot, van Idem. — Mevrouw Kok en 3 kinderen, van Idem.— I. Barbaß de Mares, van Buitenzorg.—C. C. M. Bevoits, van Onrust. — J. Plantenga, van Idem. — M. B. C. Engel, van Padang. — L. M. van Onselen, van Onrust. — W. Istort, van Idem. — L. C. Holtzapffel, van Idem. — F. C. Edwards, van Cheribon. — Nije, van Singapore. — Kempers, van Soerabija. — Dadeldring, van Palembang. — Mr. L. G. van Asperen, van Idem. — C. Noordewier, van Idem. — P. V. D. Brockseman, van Onrust. — L. G. van Broekhuysen, van Idem. — C. J. S. von Muhlen, van Idem. — J. F. J. Mahieu, van Idem. — van Dam Stikkel, van Soerabaija. — E. Turhak, van Engeland. — I. P. Smits, van Onrust. — P. F. van Wagge, Idem. — J. C. de Vriese, van Idem. — C. ten Bosch, van Idem. — Ramdohr, Echtgenoot en een Dochter, van Buitenzorg.

Het adres van den Rotterdamschen handel en de minister van Koloniën.

Op het ontvangen der berigten betrekkelijk de tegen werking der vrije tabakskultuur in *Rembang* diende de Rotterdamsche handel het volgende adres in:

Aan Zijne Excellentie Minister van Staat, Minister van Koloniën.

Excellentie!

De ondergeteekenden, reeders, kooplieden, grossiers, fabriekanten, alsmede makelaars, groot belang hebbende bij de kultuur en den handel in tabak van Java, nemen de vrijheid zich tot Uwe Excellentie te wenden met het dringend verzoek, om dezen belangrijken tak van welvaart, zoo van het moederland als van de koloniën, in uwe bescherming te nemen.

Uit een partikulier berigt van Batavia 10 April, voorkomende in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 29 Mei, N°. 147 en luidende:

»Men verneemt dat de regering haren wil heeft »te kennen gegeven aan ambtenaren en inlandsche »hoofden om vrijen arbeid noch aan te moedigen, »noch tegen te werken."

Zoo is bij de ondergeteekenden de vrees ontstaan, dat die kultuur en de handel van dat artikel schijnt te worden bedreigd. Men vreest, dat dit besluit door sommige ambtenaren in een nadeeligen zin voor de belangen van die vrije kultuur wordt begrepen, en dat daardoor die belangen grootelijks dreigen geschaad te worden.

De bouw van Tabak is een dier weinige produkten, welke de partikuliere industrie op Java geheel vrij van dwang op de bevolking, en met geheel eigene krachten uitoefent. Die bouw brengt groote welvaart in de koloniën, en is hoogst belangrijk voor die van het Vaderland in het algemeen, en van de ondergeteekenden in het bijzonder.

Bijna uitsluitend naar Nederland uitgevoerd, geeft dit artikel eene belangrijke bijdrage voor de terugvracht der schepen, die zich voor eigene rekening naar Indie begeven.

De assurantie-kompagniën vinden in het tegenwoordig nadeelig tijdperk daarin ondersteuning, maar hetgeen het belangrijkste is, en wat de ondergeteekenden vooral onder het zorgend oog van Uwe Excellentie wenschen te brengen, is dat bijna geen artikel van tropischen oorsprong meer geschikt is, om welvaart onder bijna alle klassen onzer bevolking te brengen dan dit. In de eerste plaats toch geniet na den reeder, den assuradeur en den importeur, niet alleen de makelaar, de kleinhandelaar en fabriekant, de vrachten van dit Nederlandsch koloniaal handels-artikel, maar belangrijk, en belangrijker dan men weet, is het voordeel dat de werkman geniet van de bewerking van deze plant voor het gebruik. Het is vooral de mindere klasse, die daarvan de vruchten plukt.

Ofschoon reeds een bloeijende tak van handel daarstellende, is de tabakskultuur op Java nog slechts in hare kindsheid. Mogten geene maatregelen worden daargesteld, die den vooruitgang belemmeren, dan zal ongetwijfeld eene spoedige en krachtige toename van zelf het gevolg zijn.

In de laatste jaren was de invoer meermalen tien millioen ponden voor rekening van partikulieren naar Nederland gevoerd, en daar tot prijzen verkocht, die aan de beroemde en voordeelige resultaten van de produktie van de Spaansche kolonie Cuba en de Philippijnen doen denken.

De natuur gaf dezelfde gunst aan de schoone kolonie van Nederland, toevertrouwd aan de zorgen van Uwe Excellentie.

De ondergeteekenden wenschen en vertrouwen, dat het daarom Uwe Excellentie behage te voorkomen, dat een dergelijke tak van groote en algemeene welvaart voor zoo vele Nederlandsche onderdanen, zoowel hier als in Indie, niet alleen niet worde belemmerd, maar veel meer worde ondersteund en aangemoedigd."

Die dit adres onbevooroordeeld en niet geïnspireerd leest, zal het met ons eens zijn, de redenering en de konklusiën van dit adres juist te mogen noemen. 't Is beneden ons, de sofismen, waarmede het politieke schotschrift, de *Nederlandsch-Indië*, wil aantoonen, dat de vrije aanplant *niet vrij* is, te weerleggen: de *Nieuwe Rotterdammer* heeft zich de ondankbare moeite, den Mooriaan te wasschen of den willens en wetens blinde de oogen te openen, reeds getroost. Reeds met de vorige mail werd dit adres hier bekend, en zoo wij er nog geen melding van maakten, was het, omdat wij eerst het antwoord des ministers wilden afwachten, ten einde beide stukken naast elkaêr te kunnen leggen, en daaruit zoo mogelijk op te maken, welke in de toekomst het deel zal zijn, den bedoelden kultuurtak te Rembang beschoren.

Dit antwoord is thans bekend en komt in substantie hierop neder:

De minister heeft aan adressanten te kennen gegeven, »dat van hun adres afschrift gezonden is aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, ten einde op den inhoud voor zooveel noodig acht te slaan, en dat, *terwijl overigens de regering het belang van de kultuur van en den handel in Javatabak ten volle waardeert, het geenszins in hare bedoelingen ligt vrijen arbeid of vrijwillige overeenkomsten tot levering in het minst te belemmeren.*"

Wij zijn het niet eens met die bladen in Nederland, welke door dit antwoord tot de konklusie komen, dat de minister in dezen een onzijdig standpunt zal innemen. Nog afgezien van het onhoudbare eener dergelijke positie, kiest onzes bedunkens de minister in dezen wel degelijk partij. De bovenstaande met kursyf gedrukte regels wijzen dit aan.

Vooreerst verklaart de minister, dat de regering het belang van tabakshandel en kultuur ten volle waardeert. *Waarderen* beteekent *op prijs stellen, schatten, aan iets de waarde geven die het toekomt; ten volle waarderen* is nog sterker en duidt aan, dat men aan iets *de geheele*, *de volle* waarde wil toekennen. Uit deze verklaring die wij niet aarzelen onbewimpeld te noemen, volgt ontegenzeggelijk, dat de regering die kultuur en dien handel zal *aanmoedigen*, of de verklaring is niet ernstig gemeend, is *onwaar*. Omdat wij het laatste niet *mogen* veronderstellen, besluiten wij tot het eerste. Wat men ten volle waardeert of op den regten prijs stelt, heeft waarde voor ons, gevolgelijk zoeken wij dat te *behouden*, wij *dragen er zorg voor*, opdat wij het niet verliezen of de waarde van het voorwerp door achteloosheid of zorgeloosheid verminderen. Wanneer dus de minister verklaart, dat hij de tabakskultuur en den handel daarin op den regten prijs stelt, ten volle waardeert, dan zegt hij met andere woorden: de regering stelt prijs op deze zaak en daarom zal zij zorgen, dat ze niet van hare waarde verliest, maar integendeel zal zij haar aanmoedigen en ondersteunen, opdat hare waarde grooter worde, want het betreft een zaak, die zij waardeert, en waarin zij derhalve hoogelijk belang stelt.

In de tweede plaats zegt de minister met ronde woorden, dat het geenszins in de bedoeling der regering ligt, vrijen arbeid of vrijwillige overeenkomsten tot levering in het minst te belemmeren. Welnu, dan is de zaak van den vrijen arbeid te Rembang en overal waar die bestaat, gered, en zien wij binnen kort de intrekking van de gouvernements aanschrijving, waarin verboden wordt, nieuwe licentiën toetestaan, of bestaande over te dragen, te gemoet. Want de regering verklaart niet in het minst te willen belemmeren, dus *moedigt zij aan*. Een middenweg is hier niet mogelijk. Wel is de middenterm tusschen belemmeren en aanmoedigen *onverschillig toezien, lijdelijk, volkomen passief zijn*, maar in deze zaak kan dit in geenen deele het geval wezen.

Wie onzer zal, waar het eene zaak geldt, die ons direkt of indirekt voordeel aanbrengt, den toestand, den bloei of achteruitgang dier zaak met onverschillige oogen aanzien? Gewis niemand. Evenzoo kan noch mag de regering een zuiver lijdelijke houding aannemen in deze zaak, die haar meer of minder voordeelen oplevert, naar mate van haar meerderen of minderen bloei. Wij kunnen ons de onverschilligheid der regering omtrent *zekere* zaken zeer goed voorstellen. Zoo zal het b.v. der regering tamelijk hetzelfde zijn, of de kerken des zondags vol of ledig zijn, of de dominé werk maakt van zijn preken of een uit de oude doos te voorschijn haalt, — onverschillig of de ambtenaar 's maands een gulden overhoudt of te kort komt, mits hij zijn werk doe en niet klage, anders verandert de onverschilligheid in iets, wat men niet geheel welwillendheid kan noemen, — onverschillig of een roman of een anderen bundel gerijmd- of ongerijmdheid meer of minder in 't licht komt. Ons dunkt dat wij der onverschilligheid een vrij groote speelruimte laten. Maar in goeden ernst durven beweren, dat een Hollander onverschillig zou wezen, waar het zijn geld raakt, — een schouderophalen en een medelijdend glimlachjen voor zoodanige miskenning van onzen landaard. Wij herinneren ons in onze jeugd eens in een schoolboekjen over de vaderlandsche geschiedenis te hebben gelezen, dat toen wijlen Alva de Nederlanders niet alleen in hunne staatkundige en godsdienstige regten bedreigde, *maar zelfs — wir bitten merken Sie sich das! — maar zelfs* in hunne bezittingen en goederen aantastte, dat *toen* de opstand algemeen werd. *Sancta simplicitas!* Heilige eenvoud van den schrijver! Die kende zijn volk! En wij kroost dierzelfde Nederlanders, hoe ook volgens onze nieuwere dichters, ontaard van onze vaderen (*vide* Bilderdijk, Helmers, da Costa, de 1001 dichters der 30er Jahren enz. enz. enz. tot op heden en morgen) wij zouden thans met onverschilligheid de vermeerdering of vermindering van ons respe…
aardsch slijk aanzien? Zijn wij Hollanders …
Hollanders?

Onwillekeurig hebben wij ons door het o…
idee tot een toon laten verleiden, die minder …
deze ernstige zaak. Onze bewering echter blijft …
de. Het gouvernement kan onmogelijk onve…
toeschouwer blijven in deze, het opperbestuur kan …
gelijk zuiver lijdelijk toezien, dat het cijfer der inko…
regten met ettelijke duizenden vermeerdert of ver…
Al was het alleen uit eigenbelang, dan nog zou …
pligt wezen, de tabaks-kultuur aan te moedige…
wijzen *niet* op de zedelijke verpligting der …
om voor de welvaart harer onderdanen te zorg…

Worden derhalve de in den laatsten tijd uit…
digde bepalingen tegen de tabakskultuur niet …
ken, dan zijn de benadeelde deelnemers naar onz…
overtuiging volkomen in hun regt, wanneer …
tot den minister wenden met verzoek, dat hij …
voering der verklaring, door hem aan den rott…
schen handel gegeven, bevele.

Doch zelfs de volkomen onverschilligheid …
ring voor een oogenblik aangenomen, mits …
voorgrond stellende, dat die onverschilligheid …
gemeend en geen vermomde tegenwerking is, dan …
wij geen gevaar in de toekomst der tabakskultuur …
mers dan zal het gouvernement bij aanvrage om …
dragt van licentiën of vernieuwing van nieuwe…
ten antwoorden, wat wij in de zamenleving u…
ken: *ga uw gang, het kan mij niet schelen!* — of …
niet onverschillig meer. Wij gelooven dan ook …
dat de ondernemers meer vragen, dan eens de koop…
in Frankrijk: *laissez-nous faire!*

Uit die volstrekte onverschilligheid moet …
noodzakelijk voortvloeijen, dat de bevolking ha…
tijd, dien zij thans bezit, gelaten wordt en de h…
diensten niet worden uitgebreid. Der volkomen …
schilligheid moet het immers om 't even zijn, wa…
de bevolking haar tijd doorbrengt, als zij ma…
met de politie in aanraking komt.

Staat dit vast, en wij zien geen kans het te…
te bewijzen, dan zal het eigenbelang den gering…
vaan en de kleine hoofden wel aansporen, zi…
de borst op die voor hen zoo voordeelige kult…
te leggen. Ook hierin moet de regering hare onv…
ligheid consequent handhaven.

Nu eens alles resumerende, komen wij tot …
som:

De minister verklaart, dat de regering den …
in en de kultuur van tabak ten volle waardeert …
halve zal zij al hare krachten inspannen, om be…
te moedigen, want wat men waardeert, heeft men …
beschermt men.

Ten tweede ligt het niet in hare bedoelingen …
vrijen arbeid in 't minst te belemmeren, en dus …
digt zij dien aan, want totale onverschilligheid …
dezen niet mogelijk. Toch het onmogelijke als …
lijk en dus als bestaande aannemende, dan zal …
tegenwerken, en het eigenbelang der betrokken pe…
zal dan het overige wel doen.

Overigens is de houding des ministers met bet…
tot de zaak van den vrijen arbeid wondervreem…
1858 verklaarde de minister, de overtuiging te h…
dat de tabakskultuur grootendeels waarlijk vr…
is, en bijna een jaar later betuigt hij, dat b…
vrije arbeid is, maar een andere vorm van …
hoewel — en men lette hierop — hoewel dit vo…
niet bewezen wordt; en nu mag hij niet verd…
den stroom medegaan. Deze beide verklaringen …
den zich op rapporten en mededeelingen van …
denzelfden resident, die in 1858 met zooveel w…
verklaarde, dat er *wel degelijk* vrije arbeid be…
en in 1859 dit zoo uitlegt, volgens de verklar…
den minister, dat het eigentlijk *geen* vrije arbeid is…
resident moge de dubbelzinnige houding, waar…
zich-zelf of de minister hem gebragt heeft, toelig…
Wij voor ons kunnen dezen staat van zaken …
betreuren.

Overzigt van het gebeurde in Nederlandsch-Indië.

Batavia, 12 September. Nog altoos, hoewel in …
dere en steeds verminderende mate, blijven de …
lukkige gebeurtenissen te Samarang een onderwe…
konverzatie uitmaken. Met genoegen melden …
alles thans rustig is. De hoofdaanleggers van de …
stand te Samarang hebben hunne misdaad m…
dood geboet, anderen, minder schuldig, zijn tot …
arbeid verwezen, en zoo hopen wij, dat het de…
rigen een les en afschrikkend voorbeeld zij. …
hoogst wenschelijk en noodzakelijk is het, om de …
terijen op een goeden voet te brengen. Wij …
zen onze lezers naar een ingezonden stuk in o…
70, waar dit onderwerp wordt behandeld, en wij …
dat het opperbestuur in Nederland op deze aang…
heid letten zal. Een korps goed georganiseer…
geoefende schutterij is iets, waarop men zich te…
tijde veilig kan verlaten.

Het tweede punt, dat in ons overzigt in aan…
komt, is de zaak der vrije kultuur. Naar 'tgeen wij v…
men hebben, schijnt maar al te zeer de reaktie van …
magt misbruik te hebben gemaakt, om die kultuur te…
werken. In de residentie Cheribon is het den …
der reaktie tot dusverre niet gelukt, het bestuur …
dedigen. en is en blijft het een onbetwistbaar feit, …
bestaande aanplantingen zijn vernield. Zal men …
in Nederland als een motief gebruiken, om te …
zeggen: vrije arbeid is niet mogelijk? Het zal …
lijk vallen. om deze daad van vernieling te verde…
Wij hopen dat de vroegere resident van Cheribon …
thans op weg is naar het vaderland, binnen kort …
waarheid zal bekend maken al wat er onder z…
stuur met de vrije kultuur is voorgevallen.

Ook Rembang blijft de belangstelling wekken, …
ook daar is de reaktie in vollen gang. Het …
woord op het des betreffende adres der rotte…
sche handelaren door den minister van kolon…
hier met belangstelling ontvangen, en wij bescho…
het als een bepaalde afkeuring van 'tgeen er te …

lt plaats gehad. Om noodelooze herhalingen den, verwijzen wij den lezer naar het hoofd- van dit no., waar wij onze gedachten over oord hebben uiteengezet. Nieuws omtrent den gang van zaken aldaar kunnen wij niet be- e vreemd dit onze lezers in het moederland want *openbaarheid* wordt hier nog op verre lgemeen genoeg gehuldigd, en bij velen heerscht ees voor de onaangename gevolgen, die heen effen, welke hier in Indie-zelf de zaken ver- Dit is zeker, dat de hoofden van gewestelijk er 't algemeen niet gaarne zien, dat er uit hunne nog iets anders als *officiëele* waarheid aan den en zij hebben middelen genoeg, om iemand die leven onaangenaam te maken. Van daar dat mees'en dan ook een schrikbeeld is, om eens een che uitdrukking te bezigen: »niet lekker zijn esident."

s valt er van Java niets bijzonders te be- e moord te Blitar gepleegd, is gelukkig een elf staand en niet dikwijls voorkomend feit, de meest beschaafde staten menigmaal op nog elijker wijze plaats heeft.

gten van Sumatra's Westkust, Celebes en de bepalen zich tot de vermelding van gewone zijn noch bijzonder gunstig, noch ongunstig. ders is het geval met Borneo. Hoe dikwerf gen en verstrooid, telkens komen de opstan- op nieuw en met verdubbelde stoutheid op- e hoofdaanvoerders heeft men nog niet kun- er worden. Antasari heeft in 't Amoenthay- veer 3000 man bijeen en oefent grooten in- de bevolking uit. Had het voor een paar l den schijn, dat binnen kort alles beslecht thans is dit uitzigt welligt meer dan ooit op den achtergrond geraakt. De moed een onzer troepen zijn en blijven bewonderens- Officieren en soldaten, Europeanen en In- edijveren in het betoonen van dapperheid astigheid, waarvan de hierachter volgende berigten verschillende proevn vermelden.

rkundig gebied hebben wij ditmaal niets berigten dan het prospektus eener nieuwe die primo Januarij 1861 bij Eekhout & Co. itel »*Macassaarsch Weekblad*" te Makasser zal , met welke vermelding wij ons kort over- ken.

BATAVIA.

bewerking der rijst schijnt men in den laat- weinig te zijn vooruitgegaan. Het groote t deze tak van bestaan voor onze kolonie kt het evenwel allernoodzakelijkst dat men moet, deze industrie zooveel mogelijk te ont-

waar bestaan er reeds op Java eenige groote enten, geheel daarvoor ingerigt, terwijl de zijnde machines geheel aan het doel be- , maar ongelukkiger wijze is de oprigting ijke ondernemingen allerkostbaarst en uit e voor partikulieren onbruikbaar.

deze behoefte te voorzien zijn er werktuigen wier aanschaffing betrekkelijk min kostbaar e van de gemakkelijkheid, waarmede ze kunnen gen worden en zoo noodig door de eigenaars te herstellen. Het ware te wenschen dat tuigen, welke men dagelijks in de etablis- der Heeren E. Chaulan Deeleman & Co. kan n, meer en meer in gebruik geraakten; ter- ns overtuigd houden dat hun debiet zeer worden, zoodra men met hunne voordeelen nd zal zijn.

---

vernementswege is te Kediri publiek uitbe- vering, gedurende het jaar 1861, van de on- e benoodigdheden in die residentie, als:

aan de gevangenen en veroordeelden tot beid, daaronder begrepen de olie tot verlich- gevangenissen, tegen 10 centen per hoofd daags;

gras voor de paarden der djajang-sekars, res- k tegen 6½ en 21 centen per ration;

de pradjoerits tegen *f* 3,50 per pikol en olie chting hunner karzernes en wachten, tegen per kan;

padi voor de paarden der brieven-posterij, cent per ration.

l. — Den 7den September j. l. heeft de executie d van het vonnis der wegens den jongsten der het garnizoen veroordeelde militairen. airen zijn met den koorde gestraft, vijf tot gen en even zoovele tot detentie veroor- geheele garnizoen was daarbij onder de wa- es is zonder stoornis afgeloopen.

g. — (Augustus.) Ter hoofdplaats en in de en is niets bijzonders van politiek belang n.

dheidstoestand der bevolking liet in sommige te wenschen over; zoo werden in de di- ring Ilier velen door koortsen en buikziekten met het gevolg, dat in het tijdsverloop van l 75 personen daaraan bezweken.

atang Oeloe is in den nacht van 16 op 17 de doeson Keban, van de marga Pager met uitzondering van een drietal huizen en churen afgebrand. Dit onheil, dat door on- d moet zijn ontstaan, heeft volgens eene ve, aan de bevolking een schade veroorzaakt à *f* 10,000.—

bi en M eara Kampeh waren gunstige be- ngen.

Ooster-Afdeeling van Borneo. — Nadat de op den 9den Augustus van Bandjermassing en den 11den in de Siong-rivier aangekomen onmiddelijk aan met het debarkeren der oprukken naar Telong, alwaar hij zijne magt met de sterkte van het getrouwe hoofd Soeto Ono op den 14den Augustus vereenigde.

Den 15den rukte hij, langs een zeer slecht pad, op naar Tamean Lajang, hoofdplaats van Patai en bereikte dit punt den 16den.

Onmiddelijk zond hij verkenningen naar Aningen en Kiri, welke plaatsen als vijandelijk gezind bekend waren; deze vonden die kampong geheel verlaten, en hunne bevolking naar de vijandelijke gelederen overgeloopen.

Dienzelfden dag vernam de majoor Koch, dat Tabalong, met 75 bajonetten, een houwitser en een dertigtal hulptroepen van den radhen Adipati bezet, alles onder kommando van den 2den luitenant van der Wijck, den vorigen dag aanhoudend door de muitelingen was aangevallen, echter zonder den uitslag van dien aanval te vernemen.

Den 17den werd doorgerukt naar Kalang, alwaar de vijand eene zeer sterke positie had, die eerst den 18den werd bereikt, terwijl de onzen gedurende den marsch herhaaldelijk door eenige schoten uit het diepste der langs den weg gelegene bosschen werden begroet; te 3 uren kwam men voor de versterkingen van Kalang aan, welke bestonden uit vier, niet dan op zeer groote distantiën om te trekken, goed gepalissadeerde opene werken, gelegen in den vorm van een halven cirkel, achter eene ondoorwaadbare 5 à 6 ellen breede rivier, en welke in het front alleen te genaken waren over eene uit boomstammen zamengestelde brug.

Deze werken waren zoodanig aangelegd, dat men ze eerst kon bespeuren, wanneer men ze reeds op ongeveer 100 passen genaderd was. Op die distantie ontvingen de onzen dan ook een hevig vuur, dat echter door de en tirailleur uitgezondene voorhoede, en het kartetsvuur van een der vuurmonden, behoorlijk beantwoord werd en den vijand tot wankelen bragt, zoodat verscheidene hunner van achter hunne versterking wegliepen.

Onmiddelijk werd van deze moedeloosheid gebruik gemaakt, om met een peloton onder den kapitein Graas op den regter vleugel der positie in te stormen, waarop de vijand daaruit vlood; tegelijk werd ook een peloton op het midden afgezonden, dat nog een salvo te doorstaan had, waarna de vijand spoedig het hazenpad koos.

De vlugtende vijand werd onmiddelijk door een peloton onder den luitenant Reucher nagezet, doch meer ervaren in het loopen, dan strijden, kon hij niet meer bereikt worden.

Behalve het kampongshoofd van Brekiri, een der opstandelingshoofden, wiens lijk achter eene der versterkingen lag, werden geene gesneuvelden des vijands gevonden, hoewel uit de menigvuldige bloedsporen kon opgemaakt worden, dat zijn verlies gevoelig is geweest.

Dewijl het te laat en de troep te vermoeid was, om nog dienzelfden dag verder te gaan, werd in de nabijheid van Kalang gebivouakkeerd, en den 19den 's ochtends vroeg op Ringar Katan afgegaan. Aldaar vond men eenige goed versterkte, doch reeds verlatene huizen. Het verblijf van Antasari, dat hij tot de hoofdplaats van het nieuw Martapoerasche rijk bestemde, was verlaten, en diende tot een goed verblijf voor de troepen; de majoor-kommandant Koch was voornemens van daar eene kolonne van 75 man en een mortier naar Karauw te zenden, om zoo de bevolking nog onwillig was, die te straffen.

Van Pajoe en Dajoe is de bevolking zich reeds gedeeltelijk komen onderwerpen, en heeft betuigd niet dan uit angst en door dwang Antasari's partij gekozen te hebben.

Antasari zoude in den ochtend van den 19den opgebroken en gevlugt zijn naar Teweh.

In het Amoenthaische was de benting van den regent te Kloewa op den 9den herhaaldelijk aangevallen door den vijand, die zich op 2 à 3 uur van daar eene sterkte te Karang Poeti had gemaakt, van waar zijne aanvallen uitgingen.

Op den 10den Augustus werd de luitenant van Emden met 50 bajonetten van uit Amoenthai ter versterking van Kloewa gezonden en bereikte dit punt op het oogenblik, dat die versterking door een 500 tal vijanden aangevallen werd.

Op zijne nadering sloegen zij op de vlugt.

In de versterking trof de luitenant voornoemd den korporaal Tosmito van het 7de bataillon aan, die aldaar den vorigen dag met 10 zieke inlandsche soldaten, en een kettingganger van Tabalong was aangekomen, en welke hij in den ochtend van den 10den per praauw naar Amoenthai had willen overbrengen, doch toen hij ongeveer een kwartieruurs op reis was, werd hij door een meer dan twintig maal sterkeren vijand geattaqueerd.

Op de nadering des vijands vlugtten de roeijers, waardoor een der twee djoekongs met de vijf ergste zieken omsloeg; zij werden onmiddelijk door hunne makkers uit het doorwaadbare water gehaald, en weder in de djoekong gelegd, waarop de terugtogt naar de benting aangenomen werd; de vijand drong steeds op, doch de houding van Tosmito met zijne minste zieken was zoo kordaat, dat hij hen niet alleen van het lijf hield, maar het geheele transport weder behouden binnen Kloewa bragt, alwaar zij dien dag, zooveel hunne krachten zulks toelieten, medewerkten om de vijandelijke aanvallen af te slaan.

Den 13den Augustus rukte de 1ste luitenant von Emden, die intusschen met nog 10 infanteristen en 40 man hulptroepen van uit Amoenthai versterkt was, tegen Karang Poeti op. Nadat dit met 5 granaten beworpen was, sloeg de vijand op onzen naderenden storm op de vlugt, en werd zijne versterking verbrand. Van toen af kreeg Kloewa lucht, en werden de onzen er niet meer aangevallen.

Intusschen hadden de muitelingen onder Djalil bij het oostwaarts van Amoenthai gelegene Lampehong eene gepalissadeerde versterking gemaakt, en vielen van daaruit de omliggende bevolking uiterst lastig.

In den nacht van den 18den op den 19den Augustus werd deze vijandelijke positie door de bevolking der kampongs-zelven, versterkt door eenige hulptroepen onder den kiai Mongon Joeda aangetast, en de vijand er uitgedreven.

Zoodra de vijand voor Kloewa verdreven was, zond de kapitein van Ooijen, kommandant van het Amoenthaische, den kapitein Eichelberg op den 18den met 64 bajonetten naar Tabalong, om dit zoo noodig te assisteren. Na vereeniging met de troepen van Tabalong moest de kolonne op 100 man gebragt worden, den vijand overal om Tabalong verdrijven en zijne versterking te Mihiem (van waar uit steeds de aanvallen tegen Tabalong geschieden, en alwaar Antasari volgens berigten nog 500 man gezonden had) nemen, en daarna trachten zich met de kolonne van Majoor Koch te vereenigen. Volgens berekening kan de kolonne Eichelberg den 20sten te Tabalong zijn gearriveerd.

— Als een vervolg van het vorenstaande en van het voorkomende in ons nommer van 5 dezer, kunnen wij, door de ontvangst van nadere rapporten omtrent den stand van zaken in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, nog de volgende meer uitvoerige berigten mededeelen.

In den namiddag van den 24sten Augustus werd aan den kommandant van het fort te Martapoera door een spion berigt, dat de passar aldaar sedert twee dagen niet meer bezocht werd en verscheidene vrouwen de kampongs verlaten hadden.

De regent, hierop ontboden, verklaarde niets bijzonders te kunnen mededeelen.

De kommandant was echter op zijne hoede en teregt, want in den avond van den 26sten werd zijn post op grooten afstand door den vijand, die zich niet onder het bereik van ons vuur waagde, gealarmeerd.

Eene uitgezondene patrouille bragt het berigt, dat de versterking aan alle zijden door de muitelingen, onder bevel van zekeren pangeran Moeda, was ingesloten.

Gedurende den nacht werd het fort weinig verontrust; doch in den morgen van den 27sten te 6 uren, naderde de vijand het fort onder aanhoudend schieten tot op p. m. 350 passen, van waar hij echter door kartets- en kogelschoten gedwongen werd tot buiten ons vuur terug te trekken.

Door eene patrouille, bestaande uit den mandoer Tassa en eenige matrozen van de ijzeren laadschouwen, werd na een kort gevecht den vijand eene praauw met vivres ontweldigd, die hij reeds gedeeltelijk had geplunderd.

Deze praauw werd daarop onder het beschermend vuur van de benting gebragt.

De tamboer, eene kleine palissadering in de kraton, waarin deze patrouille daarna de wijk nam, werd door slechts één korporaal en zeven man, bijgestaan door een dertigtal met geweren gewapende manschappen van het distriktshoofd, behoorlijk verdedigd tegen de hevige en herhaalde aanvallen van den vijand, die daarbij vier dooden en ongeveer vijftien gekwetsten bekwam.

De kleine bezetting van het fort kon geene uitvallen doen, waardoor de vijand des avonds te 6 uren op nieuw een aanval op het fort waagde en dit op 250 passen naderde.

Hij werd evenwel andermaal door ons vuur teruggedreven, en legerde zich toen weder buiten het bereik van het geschut.

Eenigen tijd na dezen afgeslagen aanval hoorde men een sterk geweervuur en bleek het, dat de kordate inlandsche korporaal Serobi met slechts 3 fuseliers en een twintigtal matrozen der laadpraauwen, zich moedig door den honderdvoudigen vijand had heen geslagen.

Een zijner soldaten sneuvelde, en drie matrozen werden bij die gelegenheid gewond.

De korporaal Serobi, met zijne manschappen, maakte de bedekking uit van twee ijzeren laadpraauwen van Pengaron, bestemd tot het afhalen van vivres.

Genoemde korporaal is voor dit zijn kloekmoedig gedrag tot sergeant bevorderd.

Gedurende den nacht van den 27sten op 28sten Augustus losten de muitelingen eenige schoten, die echter geen nadeel veroorzaakten.

Nadat in den ochtend van den 28sten eene aangekomene versterking, bestaande uit 21 Europesche en 40 inlandsche soldaten zich zonder verlies door den vijand had geslagen, werd onmiddelijk van onze zijde tot het doen van uitvallen overgegaan, waardoor na eenige schermutselingen de muitelingen geheel uit hunne stellingen werden verdreven.

In den namiddag te 3 uren, toen de moedige korporaal Serobi werd uitgezonden tot redding van eenige buiten het fort zijnde goederen, werd uit de huizen op hem geschoten, waardoor hij ernstig in de borst werd gewond.

Om een einde aan dit vuren te maken, werd op nieuw des namiddags te 4 uren een uitval gedaan, en de vijand, die onze schoten hardnekkig beantwoordde, tot over de rivier en verder van daar verdreven, terwijl de daar aanwezige huizen, waarin de muitelingen zich hadden genesteld, aan de vlammen prijs werden gegeven.

Bij dezen uitval werden twee Europesche onderofficieren ligt gewond.

Den 28sten 's avonds kwam van Bandjermassing eene versterking, onder kommando van den kapitein de Ravallet, die door den vijand aangevallen, van dezen een vijftal doodde en verscheidene kwetste, terwijl van onze zijde slechts een flankeur ligt gewond raakte.

Het gedrag der bezetting is uitnemend geweest; zoowel zieken als gezonden hebben gedurende 5 dagen en 3 nachten de muitelingen, die over het geheel ongeveer 150 dooden en gekwetsten bekwamen, weten af te slaan.

Den 29sten kwamen de kampongbewoners terug, om hunne onderwerping aantebieden.

Te Bati-bati is gebleken alles rustig te zijn en is door het hoofd der Maloeka post gevat bij de Banjoeirang rivier, ten einde bij tijds te kunnen waarschuwen, zoo er zich in zijne streek opstandelingen bevinden.

De post te Mataraman is mede ongemoeid gelaten, doch nu tot op 42 bajonetten gebragt.

Ook tegen de versterking te Moengoetajoe was nog niets ondernomen.

De post, overgebragt door 1 sergeant en 10 bajonetten en loopende tusschen Martapoera en Mataraman, was

door een gedeelte van den vijand verraderlijk aangevallen; doch ook daar werd deze afgeslagen.

Den 31sten 's morgens werd derwaarts eene patrouille gezonden, die twee schuldhebbende kampongs tuchtigde.

Andere in de omstreken van Martapoera uitgezonden patrouilles vonden verder geen vijand.

De bewoners waren in hunne huizen teruggekeerd, zoodat de onmiddelijke omstreken van Martapoera weder gezuiverd zijn.

Op den 31sten Augustus vertrok de wd. resident, chef van de expeditionaire troepen, majoor Verspijck, met de gouvernements stoomsleper *Kapitein van Os*, onder bedekking, naar Martapoera.

Bij zijne aankomst kwamen de moefti en de panghoeloe vergiffenis vragen voor de bevolking, dat deze zich niet weder door fanatieke oproerlingen zullen laten overhalen. De majoor Verspijck liet alle niet gevlugte pangerans en hoofden voor zich verschijnen, onderhield hen ernstig over hunne nalatigheid door niet gewaarschuwd te hebben voor den naderenden vijand en stelde hen verantwoordelijk voor den vervolge.

Onder de door den kapitein de Ravallet gearresteerde personen, bevond zich zekere hadji Mohamad Seman, die een fanatieke en kwaadaardige oproermaker was en zich in de kampongs bij Martapoera aan het hoofd der beweging had gesteld.

Voor den krijgsraad te velde gebragt en op den 1sten dezer ter dood veroordeeld zijnde, is dat vonnis in den morgen van den 2den dezer, te gelijk met dat van 4 moordenaars van Kalangan voltrokken.

Deze strafoefening en het laten hangen gedurende 24 uren van hunne lijken heeft op de bevolking en de pembakals (kampongshoofden), die in dien morgen in het fort vereenigd waren, een heilzamen indruk gemaakt.

In den namiddag van den 3den dezer is de resident weder naar de hoofdplaats Bandjermassing, alwaar alles rustig was, teruggekeerd.

In het Karausche en de omstreken van Tabalong heeft de vijand afgezien van verdere aanvallen, zoowel tegen het Amoenthaische als tegen de sterkte Tabalang.

Overal is hij afgetrokken en verdwenen.

De bevolking van Pakoe, Dajoe en Patai, die eerst de partij van pangeran Antasari had gekozen, is weder in onderwerping gekomen, en heeft beloofd dien hoofdmuiteling niet meer te zullen helpen.

De bevolking van Karaun had zich voor een gedeelte onderworpen, doch de hoofdkampongs Radok en Poteng hadden dit niet gedaan.

De majoor Koch heeft derwaarts eene kolonne gezonden onder kommando van kapitein Schiff, die genoemde plaatsen heeft getuchtigd.

In den omtrek van Amawang is eene patrouille, welke in eene kampong rust hield, verraderlijk aangevallen.

Hoewel deze patrouille slechts 15 man sterk was, waarvan de helft door de 50 man sterke bevolking zwaar gewond was, is de vijand door de ongeblesseerden op de vlugt gedreven, nadat het hoofd met 4 der muitelingen waren nedergeschoten.

Van de overige plaatsen zijn geene belangrijke tijdingen ontvangen. (*Jav. Ct.*)

Samarang, 7 Sept. In den vroegen morgen van Zaturdag, den 1sten dezer, zijn op de Passeerbaan alhier ten uitvoer gelegd, de vonnissen, door den temporairen krijgsraad te Samarang geslagen, in zake der belhamels van den aldaar in den nacht van den 17 op den 18 Augustus jl. onder de Europesche kompagnien van het 3e bataillon Infanterie uitgebroken, doch door met beleid beraamde en met énergie en eendragt uitgevoerde maatregelen, gelukkig voor allen, spoedig, doch helaas! niet zonder bloedige offers bedwongen opstand.

Hoewel een ieder ter plaatse gevoelde, dat op het voorgevallene in bedoelden nacht voor de schuldigen weldra de welverdiende straf zoude volgen en het niet ontbrak aan gissingen ten deze en nopens den aard der op te leggen straffen en het aantal der veroordeelden, waarbij de gewone bovenmatige overdrijving als naar gewoonte niet achterwege bleef, waren de door de in deze betrokken autoriteiten noodig geachte maatregelen met zooveel omzigtigheid beraamd en zoo goed voor een ieder geheim gehouden, dat zij, die niet direkt in de zaak betrokken waren, van de executie in den morgen van den 1sten dezer niets zijn te weten gekomen, dan tijdens of na de uitvoering.

Negen der belhamels ondergingen de straf des doods met den strop; vier minder schuldigen werden veroordeeld tot den kruiwagen voor den tijd van tien jaren. Geestelijken der Christen-gezindten te Samarang, daartoe tijdig uitgenoodigd, boden den veroordeelden tot op het laatste oogenblik den troost der Godsdienst.

Het garnizoen bevond zich tijdig op de executie-plaats in volle wapenrusting; de in opstand gekomen, in den nacht van het oproer ontwapende Europesche kompagniën van het 3de bataillon Infanterie, hebben, tegenover de galg opgesteld, de strafoefening ongewapend bijgewoond.

Deze is in de beste orde en zonder stoornis afgeloopen en maakte volgens ooggetuigen blijkbaar een diepen indruk.

Nadat de veroordeelden hunne straf hadden ondergaan, keerden de troepen, langs de lijken defilerende, terug naar hunne kazernes, waarin zij dien dag geconsigneerd bleven, terwijl de kantines niet geopend werden. Het was een dag van droefheid en rouw voor het gansche garnizoen!

Maandag morgen, den 3 dezer, vereenigde het gansche garnizoen te Samarang zich op nieuw op de Passeerbaan, om eene groote parade te houden voor den Generaal-Majoor, Kommandant dezer Afdeeling.

Omgeven door alle troepen in volle wapenrusting stonden de Europesche kompagnien van het 3e bataillon Infanterie, ongewapend, in het midden, op ongeveer dertig passen tegenover hunne aan rotten gestelde geweren, terwijl op ongeveer gelijken afstand van de geweren, tegenover deze ongewapenden, de niet bij de troepen ingedeelde Officieren van Staven en Diensten, te paard waren opgesteld.

Ten 7½ uren kwam de Generaal, vergezeld van zijn Staf, te paard op de parade, reed de gewapende troepen langs, en begaf zich, gevolgd door alle niet in de gelederen staande Officieren, voor de Europesche kompagnien van het 3e bataillon Infanterie, tusschen hen en hunne geweren.

Daar gekomen hield de Generaal de volgende aanspraak:

Officieren, Onderofficieren en Manschappen!

Uit vrijen wil en zonder eenigen dwang, hebt gij allen, even als ik, U voor de militaire dienst in deze gewesten verbonden en U onder de Nederlandsche vanen geschaard.

Die verbindtenis legt ons, U en mij, de verpligting op, het is u allen voorgehouden, tot handhaving der regten van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en van den Nederlandschen Staat, tot handhaving van orde en rust in deze gewesten, en tot bescherming van personen en goederen mede te werken.

En ten einde tot dat hooge doel te geraken, rust in de eerste plaats op ons de verpligting tot gehoorzaamheid aan de wetten en tot onderwerping aan de krijgstucht.

Soldaten van de flank-kompagnien van het 3de bataillon!

Het is thans ruim 15 dagen geleden, dat die aangegane verbindtenis op schandelijke wijze door U verbroken is geworden en men verpligt is geweest om U uwe wapens aftenemen.

Een oproer, tot op dat oogenblik onbekend in de jaarboeken van het Nederlandsch-Indisch Leger, ten doel hebbende moord en plundering, brak in den nacht van den 17 op den 18 Augustus uit.

Dank zij het getrouw gebleven gedeelte van dat Leger, dank de ijverige medewerking van Samarang's burgerij, zoo direkt bedreigd, werd dat oproer in het bloed der muiters gesmoord en werden de belhamels gearresteerd.

Een krijgsraad heeft over hen het vonnis des doods uitgesproken; eergisteren hebben zij dat in uwe tegenwoordigheid ondergaan.

Soldaten! diepe weemoed vervulde ons hart en voorzeker ook het uwe over deze ongelukkig verdwaalden, doch het regt moest zijn loop hebben.

Dat regt is nu voltrokken!

Moge het een duurzamen en heilzamen indruk hebben gemaakt op uwe gemoederen!

Welnu Soldaten! In die veronderstelling geven wij U uwe afgenomen wapens terug.

Onze stellige verwachting, onze hartelijke wensch is, dat Gij ze voortaan alleen zult aanwenden tegen de vijanden van den Koning en van den Staat, die Gij gezworen hebt te dienen.

Is dit Uw voornemen, welaan, toon het ons door met ons uitteroepen: Leve de Koning!"

Men geestdrift werd het »Leve de Koning!" en een driewerf Hoezee! herhaald en daarna door de ongewapenden met blijkbare vreugde hunne geweren hernomen.

Daarna hernamen de, hunne wapenen, en met en door deze hunne eer terug erlangd hebbende Europesche kompagniën van het 3e bataillon Infanterie, hunne plaatsen in de orde van parade en werd door de gezamenlijke troepen voor den Generaal gedefileerd, waarna de troepen naar hunne kwartieren terugkeerden.

Aan de Europeanen van het 3de bataillon Infanterie werd nu ook de eer op nieuw gegund, om het Vaandel van dat Korps naar de woning van den Korps-Kommandant terug te brengen.

Het consignement werd opgeheven, de disciplinair gestraften allen ontslagen en deze dag verder als Zondag gevierd

Sedert is het te Samarang als ware er niets buitengewoons voorgevallen.

— Het is ons een bijzonder genoegen in staat te zijn gesteld de volgende missive, dezer dagen aan den Majoor-Kommandant der schutterij alhier en door deze bij dagorder aan het bataillon medegedeeld, hier te kunnen laten volgen.

Samarang, den 29 *Aug.* 1860.

»Bij Kabinets missive van den 25en dezer No. 223 »wordt mij onder anderen de aangename taak opge»legd, aan de Samarangsche Schutterij de tevredenheid »der Regering kenbaar te maken wegens de spoedige »en goede opkomst derzelve in den nacht tusschen den »17 en 18 dezer, ter keering en beteugeling van den »onder de Europesche troepen in de Wurtemburgsche »kazerne uitgebroken opstand, en zulks ook speciaal »aan de Heeren F. A. Pringiers en C. C. Schäftlein, »respectivelijk Kapitein en Luitenant Adjudant bij ge»noemd korps, die bij de onmogelijkheid waarin zich »de Majoor Kommandant bevond, van wegens den af»stand zijner woning, zoo spoedig tegenwoordig te zijn, »de eerste Officieren der Schutterij zijn geweest, welke »zich bij den Resident hebben aangesloten.

»Een waar genoegen is het mij, van die taak mij bij »dezer te kunnen kwijten, UWEGestrenge verzoeken»de het bovenstaande bij dagorder aan alle de Leden »van het Bataillon mede te deelen."

De Resident van Samarang

(w. g.) VAN HOGENDORP.

(*Sam. Ct.*)

Soerabaija, 5 September. De heden ochtend alhier plaats gehad hebbende uitbesteding van 2000 slagtossen ten behoeve der troepen in de Wester afdeeling van Borneo, heeft tot resultaat gehad dat de Arabier Sech Awal die levering heeft aangenomen tegen *f* 39½ per stuk. (*Oostpost.*)

Pasoeroean, 5 September. Men schrijft ons uit Bezoeki: Onlangs zijn drie vrouwen door een windhoos overvallen en bewusteloos neergeslagen, ééne daarvan is spoedig daarna overleden en de andere verkeeren beiden nog in eene staat van verdooving.

Eene andere Javaansche schoone heeft zich aan haar slendang verhangen en met een grasmes in den buik verwond.—

De Rawon rookt dit jaar sterk en geeft nu en dan aschregens.—

De Suikeroogst belooft zeer gunstig te zijn, terwijl de vrije tabakskultuur bestendig met goed gevolg vooruitgaat. — (*Pass. N. en Adv. bl.*)

NEDERLAND.

(*Van den spe cialen correspondent van den J*

(*Vervolg.*)

Zoo ik van de staatkundige gebeurtenissen Europa boven het hoofd hangen, bijzonder daaromtrent niet mede te deelen. Garibaldi de Napolitanen te bevrijden van het juk der dat zoo zwaar op hen drukte, maar de zal u waarschijnlijk reeds hebben medege koning Frans, die hardnekkig alle hervorm gerde, toen zij langs diplomatieken weg door gendheden gevraagd werden, nu plotseling een ministerie heeft zamengesteld en zijn volk soit-peu liberale konstitutie heeft gegeven. oogenblik gelooven mogt dat de despoot geworden, moet wel dwaas zijn, of althans kort geheugen hebben: tien jaar geleden hee pelsche koning dezelfde komedie vertoond en berale ministers waren de eersten die voor hu tieke denkwijze boetten, toen de koning zijn rakter niet meer behoefde te vermommen. houding van koning Frans niet even geveinsd Zijne voorstellen tot het sluiten eener allia Sardinie zijn dan ook door dezen staat niet aangenomen, maar nog altijd hangende, terwijl plan om het eiland Sicilie tot een onafhankelijk te maken evenmin geloofd wordt. Maar indie politanen op den ingeslagen weg voortgaan en met hun koning te verdrijven, en Victor Em hun vorst uit te roepen, zal Frankrijk dat ku zien? Zal Oostenrijk dat rustig toelaten, Oost nu op het punt staat zich met Pruissen en de staten te verzoenen? Indien Frankrijk zulk ee als een vorst van geheel Italie wezen zou, zal het dan zelf geene uitbreiding van grondge langen? Het is het doel van keizer Napole zoo ver men zijne bedoelingen ooit doorgronde kleine staten in Europa »op te ruimen;" de ou in eenige groote rijken te verdeelen; en geheel eenstemming met dat doel is de vrees, dat hij zich meester zal maken van Belgie. Van daa dering van Belgie tot Engeland en Oostenrijk, zijne dynastie is verwant, en zijne sympathie Nederlanders, die ingeval van oorlog, één m met onze zuidelijke naburen. De demonstratie legenheid der belgische Julijfeesten hebben geen onaardig bewijs geleverd. De nieuwe Bra door den minister Rogier gedicht, bevat in e coupletten de volgende zinsnede.

Ouvrons nos rangs á d' anciens frères,
De nous trop longtemps désunis,
Belges, Bataves plus de guerres,
Les peuples libres sont unis. enz.

Dat klinkt anders dan het" mitrailler l'orange de la liberté!" Bij die feesten is de fransche niet tegenwoordig geweest, de sekretaris der evenwel woonde het Te Deum bij.

Maar plotseling heeft een ander vraagstuk gedaan; de Turken in Syrie hebben eene slagting aangerigt onder de christenen, en hoe denken moge over de oorzaken, of hier slech zucht in het spel is dan wel aanhitsing vreemde mogendheid, zeker is het dat de sult magte is iets tot beveiliging zijner Christen in die streken te doen. Geen wonder dus dat het protest van den sultan, Engeland, Fran tenrijk, Rusland, Sardinie, zijn tusschen beiden om hunne onderdanen in Syrie te beschermen van onze zijde is gelijke maatregel genomen; die in de Middellandsche zee kruiste, heeft be vangen zich naar Beyruth te begeven, want consul is daar het slagtoffer van den moord De loop, dien de gebeurtenissen daar nemen nog moeijelijk te bepalen, maar dat het wel kan met de vernietiging der turksche heersc Europa zou zoo onmogelijk niet zijn. Ik ge dat er hard over getreurd zou worden, en oogenblik geeft die oostersche kwestie eene hopen ook eene heilzame, afleiding, in zoo ve nemens, die ten opzigte van westersche state mogten, daardoor verijdeld zouden kunnen

't Is eene goede gelegenheid om kosteloos land te gaan zien, als men er iets voor betaal de sa personne. "Maar uit Holland zullen velen zich aansluiten — sedert den tachtigja log vecht men hier voor geen beginselen m hebben wij ons uitgevochten naar het schijn zijn dan ook tegenwoordig te zeer bezig om lokale belangen te strijden, en wij zullen krijgen met spoorwegen aan te leggen, dan ging zouden gevoelen, om in eene Europesch ons te mengen. En zie, als die spoorwegwet is, en le patriotisme du clocher zich niet meer uiten kan, dan zal de strijd op nieuw beginnen regterlijke organisatie; nu hebben de handel en gesproken, dan is het woord aan de balie; vincie wil haar hof behouden, elke stad wil eener regtbank zijn, en ieder zal eene goede, en snelle justitie in onafscheidelijk verband met het belang zijner woonplaats. Gelukkig wij nog eenigen tijd, eer die zaak in openba deling komt, de regterlijke organisatie, die in wijze verkeert, zal vooreerst niet worden daar zij toch eerst in werking zou moeten in 1862, is met die wet dan ook zulk een Welligt zal hij eerst in een volgend zitting dan nogmaals te zijn ingediend, in overweg genomen. In dit volgende zittingjaar ver ook een nieuw tarief voor de in- en uitgaand

Voor het oogenblik valt er dus weinig om ze staatkundige aangelegenheden mede te wat de gebeurtenissen van den dag betreft palen zich tot eenige weinige van beperk Daaronder meenen wij evenwel niet te m schikken de maatregelen in het belang onzer door den heer Rochussen aan zijne Majesteit dragen en die door hem zijn bekrachtigd. Gij over het doelmatige van deze maatregelen kun sen dan ik. Ik geef ze u zoo als zij werden me

(*Wordt*

zijn in de gelegenheid onzen lezers mede te het antwoord van den minister van koloniën op es van de HH. *Gebr. Nottebohm* en 69 andere ebbenden bij de kultuur en den handel in *Java* Dit antwoord luidt als volgt:

inister van staat, minister van kolonien.

en hebbende een adres, d.d. *Rotterdam* Julij 1860, *Gebroeders Nottebohm*, en negen en zestig andeders, kooplieden, grossiers, fabriekanten en ma- belanghebbende bij de kultuur van en den handel Tabak, houdende mededeeling van hunne vrees, gevolge van den door de regering aan de amb- en aan de inlandsche hoofden te kennen gege- om »vrijen arbeid noch aan te moedigen, noch werken" de bovengenoemde kultuur en handel bedreigd, met verzoek, dat de tak van welvaart, zij de aandacht vestigen, zoowel hier als in In- t slechts niet worde belemmerd, maar veeleer ondersteund en aangemoedigd.

goedgevonden:

e.

an de adressanten voornoemd in beschikking op ven omschreven verzoek bij extract dezer te te geven, dat van hun adres afschrift gezonden den gouverneur-generaal van Nederl. Indie, ten p den inhoud voor zooveel noodig acht te slaan terwijl overigens de regering het belang van de van en den handel in Java Tabak ten volle ert, het geenszins in hare bedoelingen ligt vrijen of vrijwillige overeenkomsten tot levering in het te belemmeren.

venhage, lij 1860.

De Minister voornoemd,
(get.) ROCHUSSEN.

kking eener nieuwe planeet tusschen Mercurius en de Zon.

het jaar 1859 niet zoo vruchtbaar geweest zijn als zijne gers in de ontdekking van nieuwe asteroïden, d. i. van planeetjes, wier loopbanen tusschen die van Mars en Ju- legen zijn, het heeft zich gekenmerkt door eene geheel e ontdekking eener andere planeet; terwijl namelijk alle an- elligchamen ontdekt zijn door het licht dat zij uitstralen, is de planeet het eerst gezien als een volstrekt donker ligchaam, en onder die omstandigheid, waaronder donkere ligchamen al- baar of liever waarneembaar worden, d. i. projectie op een nd ligchaam, en wel op dat der zon.

s algemeen bekend, dat de ontdekking der planeet Neptu- gevolg is geweest van de ontdekking van kleine onregel- en in den loop van Uranus, waarvoor de sterrekunde dere verklaring kon geven dan het bestaan eener tot onbekende planeet.

erleidelijk het denkbeeld was, dat deze wijze, eene planeet kken, herhaald zou kunnen worden, de omstandigheden onderzoek naar de onregelmatigheden van den loop van later meer aan het licht gekomen en van alle kanten be- bewezen maar al te zeer, dat het toeval bij het vinden eet Neptunus zeer gunstig had gewerkt, en dat het niet jnlijk was, dat op nieuw de onregelmatigheid in den de eene planeet aanleiding zou geven tot de ontdekking eener

weinig treffend was dus het berigt, dat Leverrier in de zit- de *Académie des Sciences* van 12 Sept. 1859 in een en Heer Faye bekend maakte, dat een herhaald en naauwge- oek naar de beweging der planeet Mercurius hem tot de over- d gebragt, dat er eene nog onbekende oorzaak eene aanbou- rking op de ligging van de loopbaan dier planeet had, eene die hij verklaarde slechts gevonden te kunnen worden, in het van ééne of meer planeten tusschen de baan van Mercurius on.

l onbekend was het Leverrier, dat op dien dag reeds om- halfjaar geleden ten minste één der bedoelde planeetjes al meerderen bestaan) feitelijk was waargenomen tijdens voorbijgang voorbij de zonneschijf, en het was niet te ver- n, dat hij er in het eerst geen geloof aan wilde slaan, toen dan in de dagbladen werd vermeld, dat een geneesheer in in het Dept. Eure-et-Loire, reeds in Maart 1859 het had ontdekt, waarvan Leverrier theoretisch het bestaan gewezen.

eneesheer, liefhebber der sterrekunde was de heer Lescar- Med. Dr. te Orgères, in het arrondissement Chateaudun, ent Eure-et Loire.

negen maanden waren er sedert de ontdekking verloopen, rklaarbaar kwam het Leverrier voor, hoe de brave doc- h, vooronderstelde, dat het gerucht waarheid bevatte, zoo l had kunnen houden. En inderdaad in Frankrijk is het mode, wanneer een geleerde nog slechts half zeker van ntdekking is, daarvan reeds een berigt in een *paquet ca-* n de Académie des Sciences of een ander geleerd genoot- an te bieden, met geen ander doel, dan om, mogt vóór itieve bekendmaking der zaak een ander met de resulta- zijn onderzoek betreffende dezelfde zaak voor den dag lsdan eene *réclamation de priorité* te gronden op den in- n het paquet cacheté.

ziet, eindelijk ontving hij, door tusschenkomst van den allée, den bekenden wiskundige, een brief van den ontdek- dagteekend Orgères 22 December 1859, waarin deze hem standig verhaal zijner ontdekking mededeelde. Ofschoon nderheden, in dien brief vermeld, Leverrier dadelijk een vertrouwen inboezemden, verwonderde hij zich toch een aarover, dat Lescarbault, na eene zoo belangrijke ontdek- egen maanden gewacht had, alvorens er zelf kennis van n. Dat deed Leverrier voornamelijk besluiten om een on- *in loco* in te stellen, en begaf zich daartoe, den 30 Decem- 9, in gezelschap van den heer Vallée jun., *ingénieur des chaussées* naar Orgères.

wil", dus verhaalt Moigno in den Cosmos van 6 Januarij zijne waardigheid op te houden, een' getuige hebben van de heid die hij zal toepassen, en nootdig den heer Vallée uit, zijne expeditie te vergezellen." — »Orgères ligt 6 uren an het naaste spoorwegstation af; Leverrier bereikt einde- doel, hij gaat regt op de deur van den doctor aan en door hem-zelven opengedaan, geeft daarna zijn naam en op. Men moet den eenvoudigen en zedigen Dr. Lescar- nen om den schok te begrijpen, dien hij onderging, toen everrier hem op den man af, met zijne rijzige gestalte en gestrenge intonatie, die hij aan zijn worden g ven kan, aan- eide »Gij zijt het dus Mijnheer, die beweert de *planète in- elle* ontdekt te hebben, en onvergefelijk genoeg uwe ont- negen maanden bewaard hebt? Ik kom hier met voor- waarheid uwer beweringen scherp te onderzoeken en et uwe kwade trouw, ten minste uwe groote illusie te Zeg mij maar eerst eens: wat hebt gij gezien?"

volgde nu een omstandig gesprek, waarin Leverrier naar t de ontdekking der planeet betrof, onderzoek deed, en alles voldoend antwoord ontving. Het bleek nu, dat den 26sten Maart 1859, omstreeks 4 uren des na- getrouw aan zijne vaste gewoonte, zijnen kijker op de gerigt en digt bij den rand een klein, volkomen rond, pje had ontwaard, dat eene aanmerkelijke eigene bewe- Na omtrent anderhalf uur had het den anderen rand bereikt.

d van ingang kon niet waargenomen worden, daar de reeds even op de zonneschijf geprojecteerd was, toen Les- haar het eerst zag, doch den tijd van uitgang nam hij auwkeurig waar. Hij had echter het tijdstip van inwendige aanraking bij den ingang toch langs benadering weten af te leiden door op te teekenen het oogenblik van ontdekking, toen de planeet zeer digt bij den rand was, en het oogenblik dat de afstand het dubbele bedroeg.

Merkwaardig was het te vernemen, hoe de dilettant zich met gebrekkige hulpmiddelen had weten te behelpen en toch eene bruikbare waarneming had weten te leveren. Zoo had hij geen naauwkeuriger uurwerk dan een oud horlogie, dat slechts minuten aangaf; de sekonden liet hij zich door een lossen slinger aangeven, d.i. door een ivoren balletje, opgehangen aan een zijden draad. — Om de font van zijn uurwerk te bepalen, had hij een klein meridiaan kijkertje opgesteld. Ja zelfs had hij zich zoodanig toegerust, dat hij, mogt eens datgene waarnaar hij streefde, het ontdekken van een planeetje tijdens haren voorbijgang voorbij de zonneschijf, verwezenlijkt worden, de middelen bezet, eene vrij naauwkeurige opgave te leveren van het *punt* van de zonneschijf, waar in-en uitgang hadden plaats gehad. Hiertoe was in het oogglas des kijkers een draad gespannen, die dus met het oogglas mede draaide, indien dit met de hand omgedraaid werd. Het punt aan den rand der zon werd aangeduid, door de draad in het oogglas in aanraking te brengen met dat punt, terwijl een paslood voor het oogglas-zelf en een cartonnen graadboog de hulpmiddelen uitmaakten, die Lescarbault bezigde, om den stand van den draad in het oogglas te bepalen.

Op die wijze te werk gegaan zijnde, was Lescarbault nog verder willen gaan. Hij had uit zijne bepaling van de punten van in- en uitgang aan den zonnerand afgeleid, dat de koorde, die de planeet doorloopen had, 9'13" bedroeg, dat de planeet, indien zij de middellijn der zon had doorloopen, alsdan vier uren zou noodig gehad hebben.

Het bleek zelfs, dat Lescarbault nog pogingen had aangewend, om uit bovenstaande gegevens den afstand der nieuwe planeet tot de zon af te leiden. Hij had daartoe verschillende afstanden hypothetisch aangenomen, maar was met deze berekeningen nog niet geheel tot een resultaat gekomen en dit was de reden, waarom hij zoo lang had uitgesteld om iets van zijne ontdekking bekend te maken. Zonderling genoeg had hij de gewoonte, deze berekeningen niet op papier, maar op *planken* te schrijven, die hij later weder afschaafde, om er nieuwe berekeningen op uit te werken. Gelukkig was de plank, waar de oorspronkelijke berekeningen op stonden, bewaard gebleven; zij werd door Leverrier medegenomen even als het blaadje papier, waarop de waarneming-zelve was opgeschreven, en beide bewijsstukken figureerden op de vergadering de *Académie des sciences* van den 2den Januarij jl.

Nadat het onderzoek een groot uur geduurd had, tot algeheele voldoening van den hier fungerenden officier van justitie, veranderde deze van toon, maakte zijne verontschuldigingen en verzekerde aan Lescarbault dat hij voldaan was.

Voordat hij het stadje verliet, nam Leverrier nog eerst eenige inlichtingen omtrent den persoon van Lescarbault bij de verschillende autoriteiten, als den geestelijke, den vrederegter, den militairen kommandant; allen legden van Lescarbault de loffelijkste getuigenissen af.

» Het was,» dus luidde het resultaat» een knap ijverig en weldoend geneesheer, die maar een gebrek heeft, zijne patiënten niet druk genoeg na te loopen, en zulks omdat hij de sterren te druk naloopt. Ook valt hij van tijd tot in eene sloot, doordien hij steeds naar de lucht, en niet voor zijne voeten ziet."

De dag eindigde met een' vriendschappelijken maaltijd, waarop men de gezondheid dronk van den doctor en zijne nieuw geborene.

In de vergadering van den 2den Januarij 1860 van de Académie des Sciences deelde Leverrier de zaak mede, hij las den brief voor van Lescarbault, aan hem gerigt, en gedagteekend 22 Dec. 1859, waaruit onder anderen ook bleek, dat de voorbijgang van Mercurius voorbij de zonneschijf den 8sten Mei 1845 aan Lescarbault het denkbeeld verschaft had, dat, indien er tusschen de zon en de aarde een ander ligchaam dan Mercurius of Venus bestaat, dit ook even zoo van tijd tot tijd voorbij de zon moest passeren, zoodat er alsdan de gelegenheid bestaan moest, het te zien. Na dien tijd kon hij niet rusten, voordat hij zijn plan van zoeken had tot stand gebragt. Echter kon hij eerst in 1853, in zeer ongunstige omstandigheden, er aan beginnen, ja zelfs tot aan 1858 toe kon hij, uit gebrek aan eene observatieplaats, slechts zelden de zon bekijken. Toen kreeg hij eindelijk een terras tot zijne beschikking. Eerst later kwam er een goede kijker van Cauche van 10 n. duim opening en bijna 5 voet brandpunts-afstand.

Deze brief bevatte verder de uitkomsten, in getallen uitgedrukt, van de oorspronkelijke waarneming, en Leverrier eindigde met de resultaten mede te deelen, die hij uit die opgaven had afgeleid.

Deze waren: dat de koorde, door de planeet doorloopen, bedragen had 9' 17", en dat zij 4u. 26m. 48s. gebruikt zoude hebben, bijaldien zij de gansche middellijn doorloopen had. Deze getallen komen nagenoeg met de door Lescarbault gevondene overeen, en bewijzen dat hij, bij zijne graphische constructien, met veel zorgvuldigheid moet zijn te werk gegaan.

Uit den duur van den voorbijgang kan de afstand tot de zon alleen afgeleid worden onder vooronderstelling eener cirkelvormige loopbaan In die vooronderstelling vindt men voor den afstand 0,1427, de middelbare afstand van de aarde tot de zon tot eenheid genomen. De omloopstijd volgt hieruit = 19 dagen en 17 uren.

Uit de punten van in- en uitgang, door Lescarbault opgegeven, is het ook mogelijk de ligging van het vlak van de loopbaan der nieuwe planeet te vinden. Het blijkt daaruit namelijk, dat, bovengenoemden afstand tot de zon, 0,1427 aannemende, alsdan de helling van het vlak der loopbaan op dat der ecliptica 12° 10' bedraagt, en de lengte van den klimmenden knoop 12° 59'.

Volgens Lescarbault vertoonde de nieuwe planeet zich onder eene middellijn, die minstens viermaal kleiner was, dan die, waaronder zich Mercurius den 8 Mei 1845 had voorgedaan. Als nu beide planeten zich tijdens die doorgangen op denzelfden afstand van de aarde bevonden hadden, dan zoude hieruit volgen, dat de nieuwe planeet $4 \times 4 \times 4 = 64$ maal kleiner ligchamelijken inhoud had dan Mercurius, doch aangezien de nieuwe planeet zooveel verder dan Mercurius van de aarde af was, [1]) zoo geeft eene naauwkeurige berekening slechts 17 maal kleiner ligchamelijken inhoud.

De ontdekking der nieuwe planeet eenmaal als een feit aangenomen zijnde, ontstond natuurlijk de vraag, is zij vroeger nooit meer, op de zon geprojecteerd, door sterrekundigen waargenomen? Menigwerf was eene zwarte ronde vlek op de zon gezien als: den 6den Junij 1761 door Schenten te Crefeld, omtrent het einde van Februarij 1762 door Staudacher, den 19 November 1762 door Lichtenberg te Göttingen, in Mei 1764 door Hoffmann, den 18 Januarij 1798 door Dangos te Malta, den 10 October 1801 door Fritsch te Quedlinburg, den 9 October 1819 door Stark te Augsburg, enz. maar geen dezer keeren werd er eene volledige *waarneming* gedaan, even als Lescarbault geleverd had. Niettemin was het waard om al dergelijke waarnemingen te verzamelen, hetgeen door Prof. Wolff te Zurich geschiedde, den ijverigen waarnemer der zonnevlekken, den ontdekker van het verband der zonnevlekken en het aardmagnetismus.

Wolff meende dat de waarnemingen van 18 Januarij 1798, 10 October 1802 en 9 October 1819 door eene en dezelfde planeet konden voorgesteld worden, waarvan de omloopstijd 38,5 of wel 19,25 dagen zoude bedragen. De overeenkomst van dit getal met het getal 19.7, door Leverrier afgeleid uit de waarneming van Lescarbault, is merkwaardig en aanvankelijk werd ook aan de door Wolff medegedeelde hypothese eenige waarde gehecht. Doch Wolff had hierbij niet in aanmerking genomen, dat het vlak der loopbaan der nieuwe planeet op het vlak van de loopbaan der aarde eene helling van ongeveer 12° had, en dat derhalve de voorbijgangen voorbij de zon, niet op alle tijden van ons jaar gezien kunnen worden.

Om dit eenigzins duidelijk te maken, verbeelde men zich, dat de omtrek eener ronde tafel de loopbaan der aarde voorstelt. In of eigentlijk nabij het middelpunt van dien omtrek bevindt zich de zon. Beweegt zich nu een andere planeet in den tijd van 19.7 dag in een anderen doch kleineren kring om de zon, dan zal die kring geheel in het vlak van de tafel kunnen liggen of wel daarmede een grooteren of kleineren hoek maken, als wanneer de helft van dien kring boven en de andere helft beneden de tafel gelegen is.

Ligt die kring geheel in het vlak der tafel, dan zal de bedoelde planeet nooit tusschen de aarde en de zon kunnen doorgaan, zonder zich, uit de aarde gezien, eenige uren op laatstgemelde te projecteren, en het is ligt te berekenen, dat dit elke 21 dagen eens, dus 17 à 18 maal in het jaar moet plaats hebben. Geheel anders is het geval, als de loopbaan der bedoelde planeet een' hoek met het vlak van de loopbaan der aarde maakt. In dat geval kan het menigmaal gebeuren, dat de planeet, ofschoon tusschen de aarde en de zon doorgaande, echter *niet* uit de aarde op de zonneschijf gezien wordt, maar onder of boven haar doorgaat.

Van de overige bekende planeten zijn er slechts twee, namelijk Mercurius en Venus, waarvan de loopbaan binnen die van de Aarde ligt. Daar nu beider loopbanen niet in het vlak der loopbaan van de aarde liggen, zoo zijn ook bij die planeten de doorgangen voorbij de zonneschijf betrekkelijk zeldzaam. Gemiddeld worden in eene eeuw 13 zulke voorbijgangen van Mercurius waargenomen, ofschoon die planeet in datzelfde tijdsverloop 315 maal tusschen de aarde en de zon doorgaat. Van Venus kunnen gemiddeld 16 voorbijgangen voor de zonneschijf in de 1000 jaar worden gezien, ofschoon zij in dat tijdsverloop zich 625 maal tusschen de aarde en de zon bevindt. — Het is ook duidelijk dat die voorbijgangen slechts op die tijden van het jaar gezien kunnen worden, als de aarde zich in of digt bij de lijn bevindt, langs welke de beide loopbanen elkander snijden. Zoo kunnen de voorbijgangen van Mercurius voorbij de zon alleen in het begin van Mei of November plaats grijpen, die van Venus alleen in het begin van Junij en December.

Om dezelfde reden kunnen verscheidene der kleine ronde vlekjes, die wel eens op de zonneschijf gezien zijn, onmogelijk de nieuwe planeet geweest zijn. Wolff had 19 dergelijke waarnemingen verzameld, doch ingeval de waarnemingen van Lescarbault betreffende de punten van in- en uitgang der planeet te vertrouwen zijn (en er is geene reden tot verdenking) dan is ook de door Leverrier gevondene helling van ongeveer 12°, als bepaald aan te nemen, en dan volgt daaruit door eene ligte berekening, dat de doorgangen van de nieuwe planeet slechts waar te nemen zijn.

tusschen 25 Maart en 10 April
en " 28 September en 13 October.

In de *Times* van 15 Januarij 1860 plaatste Hind, de bekende ontdekker van menig planeetje tusschen de loopbanen van Mars en Jupiter, een artikel over de waarschijnlijkheid van de waarneembaarheid der planeet in Maart en April of September en October 1860. Hij merkt daarbij op, dat de grenzen van de mogelijkheid, uit de aarde de planeet op de zon geprojecteerd te zien, 16 dagen uit elkander liggen; indien nu de omloopstijd van 19 dagen, 17 uren door Leverrier gevonden de ware is, dan is de tijdruimte tusschen twee overgangen tusschen de aarde en de zon iets meer dan 21 dagen; en er bestaat dus eene waarschijnlijkheid van 16 tegen 5. in eene der perioden van 25 Maart tot 16 April of van 28 September tot 13 October de planeet werkelijk voor de zonneschijf te zien voorbijgaan.

Echter moet hierbij in acht genomen worden, dat voor een' bepaalden waarnemer de zon slechts een gedeelte van het etmaal zigtbaar is; en dat, terwijl zij voor hem onder den horizon is, zij voor zijn tegenvoeters *boven* den horizon is; wil men dan zeker zijn den voorbijgang der planeet, indien zij in de genoemde tijdruimte plaats grijpt, niet aan de waarneming te laten ontsnappen, dan moeten op verschillende meridianen waarnemers verspreid zijn. Daarom noodigde Hind de verschillende waarnemers in de Oost-Indiën en Australie uit, zich aan de Europesche waarnemers aan te sluiten, om de zon in de meergemelde perioden geregeld tot een voorwerp van beschouwing te maken.

De voorjaars periode van 26 Maart tot 10 April is voorbijgegaan zonder dat de planeet op de zon gezien is. Het lijdt geen twijfel, of in Europa en Noord-America is door verschillende waarnemers de zon geregeld waargenomen. Ook bij Melbourne werd onder de leiding van den heer Neumaijer, directeur van het magnetisch observatorium te Flystaffhill de zon, als het eenigzins helder was, van 5 tot 5 minuten bekeken, doch zonder slagen. De heer Neumaijer heeft zijn negatief resultaat zonder terughouding bekend gemaakt, doch met vermelding tevens van de enkele tijdvakken, waarop hij door eene betrokkene lucht verhinderd werd, de zonneschijf gade te slaan. Het ware te wenschen dat ieder die zich gedurende die dagen met het opzoeken van het planeetje had bezig gehouden, zijn voorbeeld volgde, daar die opgaven naderhand nog van belang kunnen worden.

Steller dezes, ofschoon wel over hulpmiddelen kunnende beschikken, om aan het bedoelde onderzoek mede te werken, is door omstandigheden genoodzaakt geweest daarvan af te zien, hoopt echter tusschen 28 September en 13 October ook middelen te beramen om gezet de zon te beschouwen, ten minste in de morgen uren, wanneer zij voor Europa nog niet op is.

Kunnen nu de waargenomene voorbijgangen van 10 October 1802 en 9 October 1819 al mogelijker wijze voorbijgangen van de planeet Dulcanus geweest zijn, de waarneming van 18 Januarij 1798 van Dangos kan in geen geval op haar betrekking hebben.

Radau, hoogleeraar te Königsberg, heeft uit de tusschenruimten tusschen deze datums en den 26sten Maart 1850, (namelijk 6208 en 14413 dagen) trachten te bepalen, welke wel de waarschijnlijke waarde kan zijn van de ruimte, tusschen twee op elkander volgende doorgangen van de bedoelde planeet tusschen de aarde en de zon, ten einde op die wijs vooruit te bepalen, wanneer er waarschijnlijkheid bestaat, dien voorbijgang weder waar te nemen. Hij zocht hiertoe welke getallen nagenoeg zonder overschot gedeeld konden worden op de getallen 6208 en 14413, en vond op die wijze eenige waarschijnlijkheid voor eene tusschenruimte tusschen twee op elkander volgende voorbijgangen van 26,990, of 27,350, of 30,730 of 31,197 dag. Hierop grondde hij verder eene voorspelling omtrent de waarschijnlijke dagen, waarop de planeet weder, in Maart of April 1860, voor de zonneschijf zigtbaar kon worden.

Deze tijden waren:

den 4 April 2 uren 's morgens		(Parijzer tijd).
» 26 Maart des middags		(" ")
» 2 April tusschen den middag	en 5 uur	(" ")
» 7 » "	10 en 3 uur	(" ")

De eerste dezer tijden is de zon niet boven den Parijzer horizon, op de overige drie wel. Maar zoo als gezegd is, ofschoon er ongetwijfeld op die tijden zoowel als op andere tijden naar het planeetje gezocht is, gevonden is het niet.

Ook werd door Radau berekend, op welke plaatsen de planeet staan moest, gedurende de totale zon-eclips van 18 Julij jl. Hierdoor werden vier punten aangewezen, waarop de aandacht der waarnemers meer bepaaldelijk gevestigd moest zijn, om van de duisternis der totale eclips partij te trekken. Of de waarnemers van dit verschijnsel ten dezen opzigte geslaagd zijn, daarvan kunnen binnen kort de berigten te gemoet gezien worden.

Ontbrak het aan de eene zijde niet aan pogingen om den heer Lescarbault sympathie voor zijne volharding, en waardering van zijne verdienste te betoonen, zoowel door het aanbieden van dinés door zijne collegaas te Chartres, te Blois en te Parijs, waarvan hij zich trouwens verontschuldigde, als ook door de benoeming tot ridder van het legioen van eer, aan de andere zijde stond een landgenoot op, om zijne ontdekking in twijfel te trekken. Het is de heer E. Liais, Directeur der kust-opname in Brazilie, die zijne bedenkingen tegen hetgeen omtrent de nieuwe ontdekking gepubliceerd was, in het midden bragt. Hij zond deze aan de Redactie van een sterrekundig tijdschrift, de *Asstronomische Nachrichten* en reeds het nommer, dat de eerste April-mail overbragt, bevatte eene belofte, dat in het volgende nommer die bedenkingen zouden medegedeeld worden. Hoe gaarne schrijver dezes de inhoud van de wederlegging van den heer Liais bekend wilde maken, is hem zulks onmogelijk, doordien het nommer dat haar bevatte, het lot gedeeld heeft der papieren van Lord Elgin en den baron Gros —, en derhalve bij de kust van Point de Galle waarschijnlijk de laatste pogingen aanwendt, om tegen de vernielende kracht van het zeewater te kampen.

O.

[1] De afstand der nieuwe planeet was 0,857, die van Mercurius in Mei 1845 slechts 0,554. Ware Mercurius ook op eerstgenoemden afstand geweest, dan zou zijn diameter slechts 2.58 maal grooter toegeschenen hebben dan de middellijn der nieuwe planeet, en dit zou ook de ware verhouding der middellijnen geweest zijn Nu is $2.58 \times 2,58 \times 2,58$ nagenoeg = 17, hetgeen dus de verhouding daarstelt tusschen den ligchamelijken inhoud der twee planeten.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
September	6	Nederlandsch	Kijkduin	T. S. Oldendorp	Batavia	5 Sept.	Tjilatjap
"	7	"	Laura en Adele	H. von Noel	Cardiff	18 Mei	Singapore
"	4	Engelsch	Dewagangadhowe	J. Ebsworth	Whampoa	28 Julij	Londen
"	6	Nederlandsch	Yssel	C. Maarschalk	Batavia	5 Sept.	Amsterdam
"	—	Engelsch	Langdale	J. Brown	Whampoa	1 Aug.	Londen
"	7	"	Victor	D. Tathumgham	Singapore	27 "	"
"	8	"	Rangoon	J. Stapledon	Bangkok	6 "	"
"	—	Amerikaansch	Kathay	Ths. E. Storddarel	Londen	10 Junij	Hongkong
"	9	"	Penguin	Wm. E Whalen	Hongkong	30 Julij	New-York
"	10	Engelsch	Sillery	J. M. Wha	Liverpool	12 Mei	Woosung

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
September	8	Nederlandsch	bark	Pantalon	F. Nepperus	New-Castle	31 Julij	Busing Schröder & Co.
"	9	Bremer	"	Everhard	C. T. Wiegmeijer	Indramaijo	8 Sept.	"
"	—	Nederlandsch	"	de Zwaan	K. J. van Hemert	Singapore	21 Aug.	B. Kopersmit & Co.
"	10	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Samarang	9 Sept.	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	—	"	bark	IJdroesie	Sech Bahie	Indramaijo	— "	B. J. Jacobs.

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
September	9	Nederlandsch	schoener	Fenna	Caspersz	Japan
"	—	"	bark	Maria Elise	M. van der Putte	Samarang en Soerabaija
"	—	"	"	Amicitia	D. Graaff	Soerabaija
"	—	"	schip	Patriach Samhiri	Lien	"
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Padang	A. Guijot	Soerabaija en de Molukkos
"	—	"	bark	Noorban	Said Djahia	Banka
"	—	"	schoen.	l'Union	G. Schuit	Tamanoekan
"	10	"	stooms.	Banka	S. W. Bierings	Soerabaija via Samarang
"	11	"	"	Prins van Oranje	Coldenhoff	Soerabaija
"	—	"	bark	Alnoer	Said Habsij	Cheribon
"	—	"	"	Anoear Salim	Said Habsij	"
"	12	Z. M.	stooms.	Ardjoeno	luitenant t/z 1 kl. Nierstrasz	Koerstellende om de Noord
"	—	Nederlandsch	brik	Catharina Geertruida	E. E. Mos	Hongkong.

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Pantalon	F. Nepperus	Holland	Busing, Schröder & Co.
"	"	Josepha Louisa*	Muijssen	Padang	B. van Leeuwen & Co.
"	schip	IJlebe	A. H. Kuhl		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Acadia	Greefkes		The Borneo Comp Lim.
"	"	van Oldenbarneveld	Torleij Duwel	Soerabaija	van Ommeren, Rueb & Co.
"	"	Maria Anna*	van Mounom	Rotterdam	"
"	bark	Walvisch	Schut		Paine, Stricker & Co.
"	schip	Electra*	Wegman		Maclaine, Watson & Co.
"	"	Zeelandia *	Blaakhert		"
"	"	Rhijnvis Feith*	Lammerts	St. Davids Eiland	"
"	bark	Jedo	W. van der Hoeven		J. Cezard & Co.
"	"	Johanna Maria*	J. F. van Dam	Tegal en Rotterdam	"
"	bark	de Zwaan*	K. Junius van Hemert	Samarang en Pecalongan	B. Kopersmit & Co.
Ned. Indisch	schip	Maria Henriette*	J. Winter	Samarang	"
"	brik	Al Osmanie*	Sech Habassij	Singapore	Buijs, Jacobsen & Co
"	schoen.	Kim Teughoat*	Tan Hoktjoan		"
"	bark	Kim Tjiat Tjiang*	Io Ingan	Indramaijo	"
"	brik	Noor Hassim*	Said Kassin	Cheribon	"
"	bark	Kalimaas*	Sech Boegies	Palembang	"
"	schoen,	Gatmier*	Said Alkaf		"
"	bark	Lachmadie*	Sech Saleh	"	"
"	"	Ydroesie*	Sech Bahier		B. J. Jacobs
"	"	Faidoel Rachman*	Said Ba-Alie	Banka	"
"	stooms.	Koningin der Nederlanden*	E. Lewis	Singapore	"
Amerikaansch	schip	Doretha*	Gantschow	Singapore	Maclaine, Watson & Co.
Fransch	bark	Nicolaas Cezard*	Perand		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Zweedsch	"	Maria Charlotta*	Schmid		J. Cezard & Co.
Hamburg	brik	Penguin*	Wesenberg		"
"	schip	Oscar Vidal*	Beng	China	E. Moormann & Co.
Pruiss	bark	van der Heydt*	Niermann		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Brem	"	Eberhard*	Wiegmeyer	Soerabaija	Wilson & Co.
				Bremen	Busing, Schröder & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
Augustus	30	Ned. Indisch	bark	Denok Bintang. Brali	O. Adam	Grissee
"	—	"	"	So-ootban	Said Benzen	Batavia
September	1	"	"	Soedoel Barie	Said Aljeffrie	Banjermassing
"	—	"	"	Seeroehan	P. Gramer	Macasser
"	—	Nederlandsch	"	Amazone	J. Abbink	Sydney
"	3	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulstijn	Samarang
"	4		bark	Fathus Sereer	Said Bakreso	Batavia

Vertrokken schepen van *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Augustus	31	Ned. Indisch	bark	Hong-An	Lim Kwi Soeij	Banjermassing.
September	1	Nederlandsch	"	Nova Zembla	A. J. B. Hordijk	Nederland.
"	—	Ned. Indisch	"	Dennok Bintang Toedjoe	Ong Keswi	Riouw.
"	2	Nederlandsch	"	Whampoa	J. W. Butner	Tjilatjap.
"	—	Ned. Indisch	"	Madina	Moht. Said	Singapore.
"	—	Nederlandsch	"	Javaan	H. Munnire	Panaroekan.
"	—	"	"	Emelie	J. A. Bruijnsels	Pasoeroean.
"	—	Ned. Indisch	"	Bacht Mastora	Said Alhabassij	Banka.
"	—	"	stooms.	Palembang	A. G. Bosch	Batavia.
"	—	Nederlandsch	bark	Jacob	J. F. C. Borger	Probolingo.
"	—	"	"	Loevestein	C. Vonck	Nederland.
"	—	Balische	"	Ardjoeno	Saridjo	Balie.
"	5	Nederlandsch	"	Cesar	A. D. de Jong	Nederland.
"	—	Ned. Indisch	"	Java	J. Worthington	Batavia.
"	—	Nederlandsch	"	Wilhelmina Maria	W. Postma	Nederland.
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Prins van Oranje	H. L. Coldenhoff	Batavia.

In lading liggende schepen te *Soerabaija.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN
Nederlandsch	bark	Amsterdam	Wehdemeijer	Nederland	Fraser, Eaton & Co.
"	"	Delftshaven	Soderberg		B. Kopersmit & Co.
"	"	Schoonderloo	Kruijt	Amsterdam	"
"	"	Helmers	A. Messen		E. ten Brinck & Co.
"	schip	Watergeus	H. R. Giezen	Nederland	"
"	"	Cesar	de Jong	Amsterdam	P. Kervel & Co.
"	"	Straat Balij	J. S. Schol	Amsterdam	"
"	"	Prins Frederik der Nederl	C. C. Witt		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Allegonda Jacoba	B. C. Deurholts	Nederland	"
"	"	Jacoba en Christina	Jaski		"
"	"	Amazone	Abbink		"
"	"	Princes Amelia	Groeneveld		"
Ned. Indisch	"	Fearnot	Fabritius		B. J. van Eck & Co.
Nederlandsch	"	Twee Gezusters	Keuzekamp	Nederland	Mathieu, Ebbs, Ruijs & Co.
Zweedsch	"	Ida	Schaap	Nederland	"
Hamburg	"	Heros	Hartmeijer		"
Engelsch	"	John Bibbij	J. Smith		Adam & Co.
"	"	Daniel Jeffries	Jeffries	Engeland	"
"	"	Anne Archibald	John. Turneij		J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsch	"	Tjielingpie	Onwehand	Nederland	Arnold & Zonen.

MARKTPRIJZEN.

Te BATAVIA, den 11 September

Arak, *f* 40,— @ *f* 45,— tot noteering verkocht
Koffij, Java. *f* 36,— kleine afdoening.
———, Padang, zonder aanvoeren.
Suiker No. 16 *f* 16 @ *f* 16.25,— afgedaan
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 11,50— p. kelder, in Consumptie.
Gom elastiek *f* 105,— @ *f* 112,— afgedaan.
Peper (Lampong *f* 21,— @ *f* 22,— p. pic. naar kwal.
Rijst, Indramaijoe met zakken, *f* 220,— oogst verkocht
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 150,— @ *f* 170— weinig omzet.
———, " " 2de kwaliteit, *f* 132,50— @ *f* 145,— "
———, Carga *f* 115 @ *f* 130,— "
Wisselkoers.—Op Nederland 6/m $100^1/_2$ @ 101%. Op Engeland 6/m Z. *f* 11.50 per £. Op China *f* 2 75 @ 2 80 per doll. Op Singapore *f* 280 per doll. nominaal Op Calcutta *f* 119.50 per 100 Co. Rs. — Gouvernement pari N. Souvereigns *f* 12 75 o. ducaten *f* 7 n. ducaten *f* 6.

Te SAMARANG, den 7 September.

Koffij *f* 34 50,— afgedaan.
Suiker No 16, *f* 16,— afgedaan.
Indigo, à *f* 4,25 voor eerste kwaliteit afgedaan.
Koehuiden, *f* 66,— ℔ kodie naar gewigt.
Buffelhuiden, *f* 50,— ℔ kodie,
Staart Peper, *f* 85,— niet ter markt.
Rijst ordinair wit, *f* 150 @ 165,— } ℔ koijang @ 28 picol. zonder zakken
" carga " *f* 130 @ 145,— }
Klapper Olie *f* 18,—
Katjang " *f* 17,—
Rotting *f* 8,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland pari @ $100^1/_2$%.

Te SOERABAIJA, den 6 September.

Suiker *f* 16 @ *f* $16^1/_4$.
Koffij geen voorraad.
Rijst (Carga) *f* 125 @ *f* 140.—
Id. (Witte) *f* 160 @ *f* 175.—
Arak ℔ legger *f* 40,—

Rotting *f* 7 @ *f* 8.—
Wisselkoers Pari @ $100^1/_2$ %.

Te PASOEROEAN, den 29 Augustus.

Suiker No. 16, nominaal.
Rijst (witte) ℔ koyang *f* 150,—
Id. (Carga) *f* 140,—
Olie (Klapper) ℔ pic. *f* 20,—
Id. (Katjang) ℔ pic. *f* 18,—
Wisselkoers, pari.

Den 5 September waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1860.

DER FABRIEK		Gouv. levering PIC. SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoon Redjo,		5,372—21	—
Ardjo Sarie,		7,643—32	—
Ardie Redjo,		8,489—98	—
Yoso Wilangoon,		6,999—95	—
De Hoop,		7,277—58	—
Djacatra Oost,		5,519—38	—
De Onderneming		7,171—15	—
Wono Redjo,		6 368—85	—
Kloerahan,		4,784—25	—
De Goede Hoop		4,360—13	—
Gaijam		6,953—21	—
Becassie Oost		5,075—93	—
Dankbaarheid,		4,500—67	—
Soeko Redjo,		7,500 16	—
Kawis Redjo,	a	5.688—10	4602—17
Sarie Redjo		2,654—80	—
Pleret		4,790—86	—

Te Zamen pic. Suiker 101,050—76 — 4,602—17
koffij 56,280—86

Restant Producten in 's Lands Pakhuizen,
Op den 5 September 1860.

68,644—31 pic. suiker, oogst 1860.
5155—15 " koffij, " 1859.
70,537—33 " koffij, " 1860.

N. B. van de fabrieken met *a* geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

RESTANT GOEDEREN.

IN HET ENTREPOT ONDER ULT AUGUSTUS 1860

Ankers en kettingen 143 coll.	Medicijn 11 kn.
Anijs Zaad 246 kn.	Olie Lijn 220 kl,
Absinth en Likeuren 209 ks.	Papier 5 kn.
Azijn 3 vs.	Petten 1 kn.
Albast en Marmerwerk 138 coll.	Provisien 834 kn.
Blikwerk 2 kn.	Porcelein 4 ks.
Bier 766 vs., en kn.	Rotting 65 pic.
Bamboezen pijpen 8 pakk.	Slaghoedjes 8 ks.
Blik 100 ks.	Sigaren 125 mille.
Cognac 5039 ks.	Saffraan 1 ks.
Gambier 1302 krand.	Staal 1249 tob.
Gember kn. 150 ks.	Tin 6 pic.
Goud en Zilverwerk 1 ks.	Touw 111 tross.
Glas 314 kn.	Tabak ch. 15 kn.
Hagel 39 vs.	Vleesch en Spek 817 vs.
Hout Sapan 2402 pic.	Vernis Verfwaren 313 vs.
Jenever 15739 keld.	Vuursteenen 5 vs.
Kramerijen 79 kn.	Wijnen 154 v. 3240 kn.
Kruid 1427 kn.	Waponen 29 kn. en st.
Koper 43 coll.	IJzerwerk 113 coll.
Klei 20 vn.	IJzer 1376 pic.
Leder 3 kn.	Zijde 9 kn.
Lood 84 pic.	Zink 872 pic.
Lakwerk 24 ks.	Zeildoek 1264 roll.
Meel 752 vs.	Zakken 76 bn.
Manufact. 6512 vs. en kn.	

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATA[VIA]

VAN DEN 1 TOT DEN 7 SEPTEMBER 18[60]

Aanvoer.

Van Singapore, Riouw en Muntok per N. I. stooms. Ba[nka] gez. Nije, agt. W. Cores de Vries.

1 baal carpetten, *Schimmelpennink en co.*
20 bn. manufact., *Adam en co.*
24 vn. candy, 8 zakk. stiklak, 3 zakk. Rhabarber, 1 kt. chin. [...] *Hoa.*
1 kt. manufact, *Said Bafaragi.*
1 kt. ruwe zijde, *Sech awab Badawie.*
2 kn. ruwe zijde, *Sech Aloei.*
4 kn. ruwe zijde, 1 kist garen, *Sech Basanoa.*
2 kn. mousselims, *Sech Moh. bin Sech.*
2 kn manufact,. *Adam en co.*
2 kn. cambrics *Sech Oemar Bapie*
8 ruwe zijde, *Said Moh. Salia.*
5 kn. was, 8 vs. tongen, 3 kn. manufact, *Pitcairn Syme en co.*
5 coll. manufact., *Busing Schröder en co.*
88 pn. was, *Nahapiet.*
4 bn. manufact., *Borneo Comp. Limited.*
1 kt ruwe zijde *Sech Obus.*,
1 baal manufact, *Pandel en Stiehaus.*
40 kn. manufact., *Sech Moh. Said.*
40 kn. opium, *N.H.M.*
20 vn. vleesch, *de Helder.*
3 kn. ruwe zijde, *Sech Abdoel Rachman.*
1 kt. souvereigns, *Gumprich en Straus.*

Regalen.

1 kt. Struick
4 pk. *Maclaine Watson en co.*
1 kt. Rose.
1 kt. *W. Cores de Vries.*
1 kt. en 1 pak. *Martin Dyce en co.*
1 kt *Winsser de Lange en co.*
1 pk. *Sech Alie.*
1 pak, *Lash.*
1 kt. *Tolson, Hunt. en co.*
4 coll., *Busing Schröder en co.*
1 pak, *Borrel*
1 pak, *Pitcairn Syme en co.*
1 pak, *Buijn.*
1 kt., *Hoofd-ingenieur.*
1 kt., *TC* 195.
1 pak, *Brodie.*
1 ks., *N.H.M.*
1 kt, *Burt, Myrtle en co.*
1 kt., *Niederer.*
1 kt. was, *S.A.*
1 kt., *van Riet en ter Gouw.*
1 kt., *John Pryce en co.*

Van Macoa per Ned. schip *Azia*, gez. F. Molenaar, [...] Haager en Schuurman.

5 kt. jap. goederen. *Order.*
23 kt. koffers, 50 kt. gember, *C. Bahre en G. Kinder.*
50 kt. thee, *Hoa Zoek.*
300 kt. thee, 42 coll. diversen, *Tjia Kiok Bie.*
160 kt. thee, 23 coll. papier, 28 tonn. aluin, *Kang Keng Tio[...]*
3 coll. diversen, *Oeij Yong Tjan.*
200 tonn. verf, 46 coll. diversen, *Koe Keng Tjan.*
2 ks. gember, *Order.*

Van Singapore per Hamb. schip *Oscar Vidal*, gez. Beng, [...] Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.

2000 planken, *Thomas en co.*
5 kt. manufact. *E. Moormann en co.*
2 kt. manufact. *Gumprich en Straus.*
55 coll. en 2 kt. manufact. *Wilson en co.*
50 kt. champagne, *Bornand en co.*

Van Australia Ned. schip *Jedo*, gez. van der Hoeven, agt. J. Cezard en co.

960 ton steenkolen, *N. H. M.*

Van Nederland Ned. schip *Maria Anna*, gez. Schip[...] agt. van Ommeren Rueb en co.

95/m steenen, 29892 ℔ gietijzer, 18 coll. artill goederen, *N. H.* [...]
109 vn. en fust en kn. bier, 20 vn. azijn, 200 min. water, [...] 1 kn. schaal en gewigten, 100 hammen, 20 vs. ger. vleesch, [...] *Landberg Bezoet de Bie en co.*
100 hammen, 1 kn. geslagt, 6 kn. wijn, 4 vn. visch, 20 kn. [...] manufact. 120 vs. loodwit, *Agenten.*
120 kn. bier, *Dummler en co.*
100 vs. boter, 48 kn. metaal, 13 vn. spijkers, 8 kn. geteerd [...] lijnolie....................
54 kn. manufact. *Niederer en co.*
100 pull lijnolie, 530 keld. genever,
1 Rijtuig, *Reynst en Vinju.*
16 kn. spiegels, 1 kn. papier, 6 kn. manufact............
150 vs. boter, *Landberg Bezoet de Bie en co.*
12 kn. manufact. *Niederer en co.*
60 kn. bitter, *Paine Stricker en co.*
21 coll. diversen, *O I. M. van Adm. en Lijfrente.*
1 kn. koopwaren, *Gumprich en Straus.*
2 kn. milit. ornementen. *van Riet en ter Gouw.*
6 kn. papier, en boeken, *G. Kolff en co.*
100 vs. boter, 45 vn. wijn, 20 pakk hooi. 6 vn. lijnmeel, 3 kn [...] *J. Cezard en co.*
3 kt. diversen, *Loman.*
6 kt. manufact. *Haager en Schuurman.*
1 kt. milit. ornement, *Auffmorth.*
128 coll. ijzerwerk en kramerijen, *Andreas en co.*
250 kt. brandy, *Schimmelpennink* & *Co.*
1 kn. manufact. *J. Cezard* & *co.*
9 , ijzerwerk 50 vn. ijzerwerk 2 kt. spelkaarten 30 coll. [...] *Zendorff. Wilmans, Ruijs* & *Co.*
8 vn. wijn *Hunter, Hougton* & *co.*
100 hammen *Schimmelpenninck* & *co.*
50 boss. staal *Dummler* & *Co.*
6 zakk. klinknagels, *Fievez.*
15 kt. kramerijen *Bahre en Kinder*
17 kt. papier, *Lange* & *co.*
48 coll. diverzen *Zuur*
2 kt. ....*C. Bahre* & *G. Kinder.*
32 coll. Manufact. *Pandel en Stiehaus*
1 coll. ijzerwerk, *van Ommeren Rueb* & *co.*
1 coll. manufact. *Andreas* & *co.*

Aangekomen Passagiers te Ba[tavia]

van den 9 tot 11 September 1860.

Met het Ned. Ind. stooms. Oenarang, kapt. S. van Hulsteijn, [...] ter en fam, Mathieu, Naudels, Luster, Pieters, van Hulste[ijn] [...] Jongeheeren Brouwer, Verstift, Esche, Mevrouwen Gunst[...] Heijden en 1 Kindje, Mejufvr, Lingrave en Z. M. Troepen va[n] [...]

Vertrokken Passagiers van Ba[tavia]

van den 9 tot 11 September 1860.

Met het Ned Ind. Stooms Banda, kapt. Bierings, de off. [...] veld, de hh Tijndle, Wiggers van Kerchem, de Lange, Stelling[...] telar, Vanpel, Schultze, Ament, echtg, dochter en Gouvernante, [...] see. van den Broek. Engel, Schmidt, O J. van Cassel, H [...] Poublon, P. Wensel, W. C. J. Deijs, E. Poelman en Z. M Troep[en] [...] via Cheribon en Samarang

Met het Ned Ind. Stoomschip Padang, kapt. A. Guijot, de [...] de hh Stort, Waardenburg en Z. M. troepen naar Samarang [...] Molukkos.

Met de Ned. Ind. Bark Faid Alim, gez. Seeh Lackbal, de [...] naar Toboalij via Indramaijo.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, [dat] nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich [...] voor de wet H. M. V[an Dorp]

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE [...]